

BÖLÜM I
GENEL KONULAR

GENEL KONULAR

Kitap hazırlanırken “Odalara Kayıt zorunluluğu”, “Borsalara Kayıt Zorunluluğu”, “Aidat, Ücret ve Cezalar”, “Personel Konuları” ve “Seçimler” şeklinde birkaç ana bölüm başlığı altında açıklama ve yargı kararlarının toplanması, bu bölümlere girmesi mümkün olmayan veya müşterek konuların ise “Genel Konular” başlıklı bir bölümde toplanması amaçlanmıştır. Bu sistem içinde “Genel Konular” başlığı altında toplanan hususlara birkaç satırla deyinerek olursak;

1. 1982 Anayasası ve bunu takiben yürürlüğe konulan Siyasi Partiler Kanunu açısından Oda, Borsa veya Birlik organlarına seçilenlerin siyaset yasağına tabi olup olmadıkları uzun süre gündemimizi işgal etmiş ve sonuçta Danıştay 1. Dairesinin istişari mütalaasıyla olumlu sonuca bağlanmıştır. Anılan karara bu bölümde yer verilmiştir. Ancak istişari mütalaaların uygulama zorunluluğunun bulunmadığını, sonuçta seçimler esnasındaki itirazları inceleyip kesin olarak karara bağlamanın görevli ilçe seçim kurulu başkanı hakimin uhdesinde bulunduğunu da hatırlatmak isterim.

2. Bu bölümde 557 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin Anayasa Mahkemesince iptal edilmiş olmasının, eski hükümler kendiliğinden yürürlüğe girmediği için bir hukuk boşluğu yaratmakla birlikte, oda ve borsalarda hizmet almakta olan üyelerin aidat ve borsa tescil ücreti ödeme yükümlülüklerini ortadan kaldırmadığına dair emsal kararlar bulacaksınız.

3. 164 sayılı Gelir Vergisi Genel Tebliğinin iptaline ilişkin olarak Ankara Ticaret Borsasınca açılmış olan dava, İdare Mahkemesi, Anayasa Mahkemesi, Danıştay 4. Dairesinde oldukça uzun bir süreçten sonra, sonuçta Danıştay Vergi Dava Daireleri Genel Kurulunun, anılan Tebliğin yasaya aykırı olmadığına ilişkin kararı ile noktalanmıştır. Buna karşılık 175 seri no.lu Gelir Vergisi Genel Tebliğinin “D” bölümü Danıştay 4. Dairesince yasaya aykırı bulunarak iptal edilmiştir. Bu konulara ilişkin kararlara bu bölümde yer verilmiştir.

4. Bir diğer husus; İdare Mahkemelerinin çelişkili kararlar vermiş olduğu, Odalarca bankaların hizmet/işlem ücret tarifelerini bankada müşterilerin görecekları bir yere asmalarına ilişkin uyulması zorunlu mesleki kararlar alıp alamayacakları konusuydu. Malatya ve Diyarbakır İdare Mahkemeleri Odaların bu konuda yetkili olduklarını kabul etmiş, bazı idare mahkemeleri ise aksine karar vermişti. Bu konuda nihai noktayı Danıştay 8. Dairesi koymuştur. Danıştay 8. Dairesinin onayladığı karara göre bu nitelikteki mesleki kararları ancak Bankalar Birliği alabilir.

5. Genel beyan dönemlerinde, asgari ölçüde birim değer tespitine ilişkin komisyonlarda odalarımızın etkin rol oynadığı, bu konuda oluşturulan komisyon kararlarına karşı mahalli vergi mahkemelerine itiraz edildiği, anılan mahkeme kararlarının ise Danıştay nezdinde temyiz edilebildiği malumdur. Bu husustaki emsal kararlar kitabımızda muhafaza edilmiştir.

6. Ayrıca, eski veya yeni ayırdı yapılmadan, yararlanacağınızı umduğumuz genel konulara dair kararlar da bu bölümde yer almaktadır.

KARARLARA UYULMA ZORUNLULUĞU

Muhtelif yargı mercii kararlarının hepsi, uyulma mecburiyeti açısından aynı nitelikte değildir.

Örneğin, Anayasa Mahkemesince verilen iptal kararları bir hukuki düzenlemeyi tamamen veya kısmen yürürlükten kaldırdıkları için, Danıştay veya idare mahkemelerince verilen kararname veya yönetmelik iptaline dair kararlar o hukuki düzenlemeyi yürürlükten kaldırdıkları için, Danıştay veya Yargıtay İçtihadı birleştirme kararları kanun kuvvetinde oldukları için, mahkemeler dahil, herkes tarafından uyulması ve uygulanması zorunlu kararlardır.

Danıştay veya Yargıtay'ın yıllar içinde aynı konuda verdikleri aynı doğrultudaki kararlar “yerleşmiş içtihat” niteliği kazanırlar ve mahkemeler tarafından emsal karar olarak değerlendirilip, büyük çoğunlukla bu kararlara uyulur. Bunun dışındaki Yargıtay veya Danıştay kararları sadece o ihtilafın taraflarını bağlar. Onlar tarafından uyulması zorunludur. Emsal olup olmaması da Mahkemelerin takdirine bağlıdır, kısacası uyulma zorunluluğu yoktur. İlk derece mahkeme kararları da aynı nitelikte olup, sadece davanın taraflarını ilgilendirir ve onları bağlar.

Danıştayca verilen istışari mütalaalar görüş niteliğindedir ve bağlayıcı nitelikleri bulunmamaktadır.

Kararların bu temel prensipler çerçevesinde değerlendirilmesini dilerim.

Ve son olarak da; Kitabın tüm bölümleri hazırlanırken gizlilik kuralına mümkün olduğu ölçüde uyulduğunu, kimseyi teşhir veya rencide etme amacımızın olmadığını, kararların sadece hüküm fıkralarının yazıldığını, gereksiz teferruatın geçildiğini, kararın aslını değiştirmemeye dikkat sarfedilerek imla hatalarının kısmen düzeltildiğini, ancak daha ileri safhadaki düzeltmelerden kaçınıldığını, bu nedenle karar metinlerinde karşılaşacağınız imla hatalarının kararın özüne dokunulma kaygısıyla düzeltilmemiş ve aslından gelen hatalar olarak kabul edilmesi gerektiğini hatırlatmak isterim. Saygılarımla,

İskender ELVERDİ

Danıştay Birinci Daire

Esas No: 1993/129

Karar No: 1993/214

İLGİLİ MEVZUAT HÜKÜMLERİ:

Siyasi Partiler K. 11, 5590 s. K. 61 ila 72 inci maddeleri

ÖZÜ: Oda, Borsa, birlik organlarına seçilenlerin siyasi parti üyesi olmasında hukuki sakınca yoktur.

KARAR:

İstisari düşünce isteminin konusunu, Türkiye Odalar ve Borsalar ile odaları ve borsaların organlarında görev alanların siyasi partilere üye olup olamayacakları ve siyasi partilerin teşkilat ve organlarında görev alıp alamayacakları hususu oluşturmaktadır.

2820 sayılı Siyasi Partiler Kanununun “Siyasi Partilere Üye Olma” başlığını taşıyan 11 inci maddesinin 2 inci fıkrasının (a) bendinde, hakimler ve savcılar, yüksek yargı organları mensuplarının, yükseköğretim kurumlarındaki öğretim elemanlarının, yükseköğretim kurulu üyelerinin, kamu kurum ve kuruluşlarının memur statüsündeki görevlileri ile yaptıkları hizmet bakımından işçi niteliği taşımayan diğer kamu görevlilerinin, özel kanunla veya özel kanunun verdiği yetkiye dayanılarak kurulmuş bankaların ve teşekküllerin yönetim ve denetim işlerinde çalışanlar ile aylıklı ve yevmiyeli memurlarının ve kamu yararına çalışan derneklerden özel gelir kaynakları ve özel imkanları kanunla sağlanmış olanların, merkez kurullarında görev alanların, öğrenciler ve silahlı kuvvetler mensuplarının siyasi partilere giremeyecekleri belirtilmiş, aynı Kanunun “bağışlar” başlığını taşıyan 66 inci maddesinde de, özel kanunla veya özel kanunla verilen yetkiye dayanılarak kurulmuş kuruluşlar ile kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarından ayrı ayrı söz edilerek bu kuruluşların siyasi partilere bağışta bulunamayacakları hükmü bağlanmış bulunmaktadır.

Öte yandan, 5590 sayılı “Ticaret ve Sanayi Odaları”, “Ticaret Odaları”. “Sanayi Odaları”, “Deniz ticaret Odaları”, “Ticaret Borsaları” ve “Türkiye Ticaret, Sanayi, Deniz Ticaret Odaları ve Ticaret Borsaları Birliği” Kanununda, bu Kanuna tabi kuruluşların, kamu kurumu niteliğinde meslek kuruluşları oldukarı hükme bağlanmış, Anayasanın 135 inci maddesinde de, kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları ve üst kuruluşları, belli bir mesleğe mensup olanların müşterek ihtiyaçlarını karşılamak, mesleki faaliyetlerini kolaylaştırmak, mesleğin genel menfaatlere uygun olarak gelişmesini sağlamak, meslek mensuplarının birbirleri ve halk ile olan ilişkilerinde dürüstlüğü ve güveni hakim kılmak üzere meslek disiplini ve ahlakını korumak amacıyla, kanunla kurulan ve organları kendi üyeleri tarafından kanunda gösterilen usüllere göre yargı gözetimi altında, gizli oyla seçilen kamu tüzel kişileri olarak tanımlanmışlar ancak, kamu tüzel kişileri olmakla birlikte, kamu kurum ve kuruluşlarından ayrı bir hukuki niteliğe sahip kılınmışlardır.

Yukarıda değinilen bu hükümlerden, Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği ile odaların ve

borsaların, 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanununun 11 inci maddesinin 2 inci fıkrasının (a) bendinde sözü edilen özel kanunla veya özel kanunun verdiği yetkiye dayanılarak kurulmuş teşekküllerden olmadıkları anlaşılmakta, ayrıca, anılan Kanunun 66 nci maddesinde, hem özel kanunla veya özel kanunun verdiği yetkiye dayanılarak kurulmuş kuruluşlardan, hem de kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarından söz edilmesi de, bu kuruluşların ayrı hukuki niteliğe sahip tüzel kişilikler olduğunu göstermektedir.

Bu durumda, Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği ile odaların ve borsaların organlarında görev alanların yasalarda engelleyici özel hükümler yer almadıkça siyasi partilere üye olmaları ve organlarında görev almaları doğal bulunmaktadır.

Açıklanan nedenlerle, kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarının organlarında görev alanların bu sıfatları nedeniyle siyasi partilere üye olmalarına ve organlarda görev almalarına ilişkin Dairemizce verilmiş 8.6.1984 günlü ve E: 1984/79, K: 1984/126 sayılı kararın değiştirilmesine gerek olmadığını sonucuna varılmakla dosyanın Danıştay Başkanlığına sunulmasına 21.10.1993 gününde oy birliği ile karar verildi.*

*İşbu karar Danıştay Başkanı imzasını taşıyan 23.11.1993 tarih 93/113326 sayılı yazı ile, Başbakanlık Makamına, Başbakanlık Makamınca Sanayi ve Ticaret Bakanlığına iletilmiş; Sanayi ve Ticaret Bakanlığın Birliğimize intikal ettirmesi üzerine de tüm oda ve borsalara tamim edilmiştir.

Antalya

2. İdare Mahkemesi

Esas No: 1998/744

Karar No: 2000/502

ÖZÜ: 557 sayılı KHK'nın iptal edilmiş olması munzam aidat ödenmesi mükellefiyetini ortadan kaldırmaz..

KARAR:

TÜRK MİLLETİ ADINA

Karar veren Antalya 2. İdare Mahkemesince dava dosyası incelenerek işin gereği görüldü:

Dava, davacı şirket adına 1998 yılı için 5590 sayılı Yasa uyarınca 115.348.991 Lira munzam aidat ve gecikme faizi tahakkuk ettirilmesine ilişkin 31.8.1998 günlü, bila sayılı davalı idare işleminin iptali istemiyle açılmıştır.

5590 sayılı Yasanın Odaların Gelirleri başlıklı 24. maddesinin (c) bendinde munzam aidat, sayılmış ve anılan Yasanın 26. maddesinde "Birden fazla odaya kayıtlı bulunanların munzam aidatı odaların ayrı buldukları yerlerde Birlik'çe teklif edilen Sanayi ve Ticaret Bakanlığınca belirlenen odalar tarafından tahsil olunur. Ancak kayıtlı buldukları odalar arasında her odaya ödedikleri aidatla mütenasip olarak müteakip takvim yılının azami üç ayı içinde paylaşılır. zarar eden sanayici ve tacirler o yıl için munzam aidat ödemezler... Munzam aidat Mayıs ve Ekim aylarında iki eşit taksitte ödenir. Önceki yıldan itibaren geçerli olarak kaydedilmesi gerekenlerin munzam aidatları ise kendilerine tebliğ edildiği yılın sonuna kadar ödenir..." hükmü öngörülmüştür.

3143 sayılı Sanayi ve Ticaret Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanununun İç Ticaret Genel Müdürlüğünün görevlerinin sayıldığı 12. maddesinin (j) bendinde, "Banka ve kredi, ticaret ve sanayi odaları, ticaret borsaları ve bunların birliği ile ilgili mevzuatın Bakanlığa verdiği görevleri yapmak, hükmüne yer verilmiştir.

Sanayi ve Ticaret Bakanlığınca sözü edilen Yasa maddesine dayanılarak yayınlanan 15.12.1997 günlü, 70133 sayılı Genelgesi ile de, oda ve borsaların giriş aidatı 20.000.000 Lira, munzam aidatın da, yıllık aidat tavan miktarının en çok on katı (200.000.000) olarak belirlenmiştir.

Dava dosyasının incelenmesinden, davacı şirket adına 1998 yılı için 96.526.352 Lira vadesinde ödemediği için de 18.822.639 Lira gecikme zammı olmak üzere toplam, 115.348.991 Lira munzam aidat ve gecikme zammı tahakkuk ettirilerek uyuşmazlık konusu işlem ile tebliğ edildiği, davacı şirket tarafından ise, 5590 sayılı Yasanın munzam aidat miktarını belirleyen 26. maddesinin (A) fıkrasının 1. bendinin Anayasa Mahkemesince iptal edildiğinden bahisle işlemde hukuka uyarlık bulunmadığı ileri sürülerek görülmekte olan bu davanın açıldığı anlaşılmaktadır.

Olayda, 5590 sayılı Yasanın 26. maddesinin (g) fıkrasının 1. ve 7.bendini değiştiren 527 sayılı Kanun Hükümünde Karamamenin 4113 sayılı Yetki Yasasının Anayasa Mahkemesince iptal edildiği gerekçesiyle iptaline karar verildiği, ancak 5590 sayılı Yasanın 24. ve 26. maddelerinde munzam aidatın aynen muhafaza edildiği, sadece hangi oranda alınacağının boşlukta kaldığı, Ticaret ve Sanayi Bakanlığınca ise 3143 sayılı Yasanın 12. maddesi ile tanınan yetkiye dayanılarak Genelge yayınlanması suretiyle sözkonusu boşluğun doldurulduğunun anlaşılması karşısında, davacı şirket adına munzam aidat tahakkuk ettirilmesi yolundaki uyuşmazlık konusu şlemlerde hukuka aykırılık bulunmadığı sonucuna varılmıştır.

Açıklanan nedenlerle davanın REDDİNE, aşağıdaki dökümü yapılan 12.172.800 Lira yargılama giderinin davacı üzerinde bırakılmasına, posta avansından artan miktarın isteği halinde davacıya iadesine 31.5.2000 gününde oybirliği ile karar verildi.

İstanbul

2. İdare Mahkemesi

Esas No: 2000/336

Karar No: 2001/396

ÖZÜ: 557 sayılı KHK'nın iptal edilmesi borsada tescil işlemi yapılması zorunluluğunu bertaraf etmez.

KARAR:

TÜRK MİLLETİ ADINA

Karar veren İstanbul 2. İdare Mahkemesince işin gereği görüşüldü:

Dava, alım ve satımı yapılan ürünün borsaya tescil ettirilmemesi nedeniyle fatura dökümlerinin gönderilmesi, aksi halde para cezası kesileceğine ilişkin işleme karşı açılmıştır.

Ticaret borsalarının kuruluş kanunu olan 5590 sayılı Kanunun bazı maddelerini değiştiren 557 sayılı KHK Anayasa Mahkemesinin 29.9.1995 günlü 22419 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 20.9.1995 günlü E.1995/43, K.1995/46 sayılı kararı ile iptal edilmiş olup iptal edilen maddeler arasında "Borsa kurulan yerlerde, hangi malların borsalarda alım ve satımının mecburi olduğu ve bunların en az miktarları, borsa meclisinin teklifi üzerine Sanayi ve Ticaret Bakanlığınca tayin ve ilgili borsaca mahallinde ilan olunur. Bakanlık, değişen piyasa şartlarında, borsada yeterli arz ve talebi bulunmayan veya ticari teamüllere göre borsada alım satımına konu olmayan malları, genel olarak veya borsalar itibarıyla borsaya tabi maddeler arasından çıkarabilir. Borsaya tabi maddelerin en az alım satım miktarlarını yeniden belirleyebilir. Bakanlığın bu husustaki kararları da mahallinde ilan edilir" (g) Tescil ücreti oranı en çok binde üçtür. Bu oran borsa meclisleri kararı ile teklif ve Sanayi Ticaret Bakanlığınca tesbit olunur" şeklinde düzenlenen 5590 sayılı Yasanın 52. maddesinin 1. fıkrası ve 6. fıkrasının (g) bendi de bulunmaktadır.

Davacı, 17.12.1999 günlü 10938/5746 sayılı yazı ile 5590 sayılı Yasanın 77. maddesine dayanılarak 1998 yılı alım satımlarının kotasyona tabi maddelerinin fatura dökümlerinin istenmesinin 557 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 52. maddesinin Anayasa Mahkemesince iptal edilmiş olması nedeniyle hukuksal dayanağı olmadığını ileri sürmektedir. 5590 sayılı Yasanın 77. "maddesi oda ve borsalar mevzuata uygun olarak kayıt ve tescil muamelelerini yaptırmayanlarla tescil ve ilanı gereken değişiklikleri bildirmeyenlere ve alınan kararlara riayet etmeyenlere... para cezası verilir." hükmünü içermektedir.

5590 sayılı Kanunun 557s. KHK ile değiştirilen maddeleri Anayasa Mahkemesince iptal edilmesine karşın bu KHK ile değiştirilmeyen 77. madde halen yürürlükte olup, dolayısıyla tescil işlemlerini gerçekleştiremeyenlere para cezası verilebileceği açık olup, Sanayi ve Ticaret Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanununun 12. maddesinin (j) bendi; banka ve kredi ticaret ve sanayi odaları, deniz ticaret odaları, ticaret borsaları ve bunların birliği ile ilgili mevzuatın Bakanlığa verdiği görevleri yapmak hükmünü içerdiğinden ve **tescil işlemi yerine getirmeyen davacı şirkete tescil işlemi yaptırması, aksi halde para cezası kesileceğinin hatırlatılmasında hukuka aykırılık yoktur.**

Açıklanan nedenle, davanın reddine, yargılama giderlerinin davacı üzerinde bırakılmasına, 36.000.000 Lira vekalet ücretinin davacı tarafından davalıya ödenmesine, artan posta pulu giderinin isteği halinde davacıya iadesine, 30.3.2001 tarihinde oybirliği ile karar verildi.

İstanbul

3. İdare Mahkemesi

Esas No: 1998/1270

Karar No: 2000/451

ÖZÜ: 557 sayılı KHK'nın iptal edilmiş olması; borsa tescil ücreti alınmasına engel değildir.

KARAR:

TÜRK MİLLETİ ADINA

Karar veren İstanbul 3. İdare Mahkemesince işin gereği görüşüldü:

Dava; davacı şirket adına 5590 sayılı Kanun hükümleri uyarınca 233.417.416 Lira borsa tescil ücreti ile 116.708.708 Lira gecikme zammı tahakkuk ettirilmesine ilişkin İstanbul Ticaret Borsasının 19.12.1997 tarihli ve 44443 sayılı işleminin, iptali ile 384.000.000.- liranın değişen oranlarda reeskont faizi ve kötü niyet tazminatı ile birlikte istirdadına karar verilmesi istemiyle açılmıştır.

5590 sayılı Ticaret ve Sanayi Odaları, Ticaret Odaları, Sanayi Odaları, Deniz Ticaret Odaları, Ticaret Borsaları ve Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği Kanununun bazı maddeleri 557s. KHK ile değiştirilmiştir. Anılan Kanunun 52/9. maddesinde tescil ücreti oranının tescil edilen muamele bedelinin binde birinden az, binde beşinden çok olamayacağı yolundaki hüküm 557 sayılı KHK ile değiştirilerek, tescil ücreti oranının en çok binde üç olacağı hükmü getirilmiştir.

557 sayılı Kanun Hükmünde Kararname, Anayasa Mahkemesinin 20.9.1995 günlü ve E.1995/43 K:1995/46 sayılı kararıyla iptal edildiğinden 5590 sayılı Yasa'da değişiklik yapan tüm hükümleri de böylece iptal edilmiş bulunmaktadır. Ancak 5590 sayılı Yasa'da borsa tescil müessesesi ve tescil ücretine ilişkin 52. maddesinin diğer fıkralarında 557 sayılı KHK ile herhangi bir değişiklik yapılmadığından, 52. maddesinin 557s. KHK dışında kalan hükümlerinde tescil müessesesi ve tescil ücreti aynen devam etmektedir.

Bu arada değişiklikten önce tescil ücreti oranının binde bir ile binde beş oranında olacağı hükmü yer alırken, 557 sayılı KHK ile en çok binde üç olacağı yönünde düzenleme yapılmıştır. Ancak 557 sayılı KHK'nin Anayasa Mahkemesince iptal edilmesi üzerine tescil ücretinin hangi oran üzerinden alınacağı konusunda yasal bir boşluk doğmuştur.

Bu durum karşısında İstanbul Ticaret Borsası, Sanayi ve Ticaret Bakanlığının görüşü doğrultusunda tescil ücretini binde üç olarak belirleyerek uygulama başlatılmıştır. Davalı İdarece 5590 sayılı Yasanın değişiklikten önceki hükmünde binde bir ile binde beş oranında öngörülen ücretinin tavan sınırı esas alındığında aleyhe bir durum ortaya çıkabileceğinden, 557 sayılı KHK'de öngörülen binde üç oranındaki tavan sınırı esas alınarak uygulama yapılmasında ve tescil ücreti istenilmesinde hukuka aykırı bir husus bulunmamıştır.

Dava dilekçesinde 384.000.000.-liranın değişen oranlarda reeskont faizi ve kötü niyet

tazminatı ile birlikte istirdadına karar verilmesi istenmekte ise de, dava konusu işlemin hukuka uygun olduğu saptandığından davacıya ödenmesi gereken bir tutarda bulunmamaktadır.

Açıklanan nedenlerle davanın reddine, yargılama giderlerinin davacı üzerinde bırakılmasına, artan posta ücretinin isteği halinde davacıya iadesine, avukatlık asgari ücret tarifesine göre belirlenen 15.750.000.- Lira vekalet ücretinin davacıdan alınarak davalı idareye verilmesine, 21.4.2000 gününden oybirliğiyle karar verildi.

Bu karar Danıştay 8. Dairesinin 13.2.2001 tarihli 2000/5373 E. 2001/5949 K. sayılı kararıyla onaylanarak kesinleşmiştir.

Danıştay
Dördüncü Daire

Esas No: 1996/2550

Karar No: 1997/171

ÖZÜ: 175 sayılı seri no.lu Gelir Vergisi Genel Tebliğinin D bölümü Kanunu aşar nitelikte ve hukuka uygun değildir.

İstemin Özeti:

19.2.1994 gün ve 21854 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan 175 seri No.lu Gelir Vergisi Genel Tebliğinin “Muhtasar Beyanname Verme Süresinden Sonra veya Re’sen Yapılacak Tesciller” başlıklı (D) bölümündeki borsa tarafından tasdik edilmiş borsa tescil beyannamelerinin veya buna ilişkin listenin muhtasar beyanname verme süresi içinde ibraz edilmemesi halinde, zirai mahsulün borsa dışında satıldığı kabul edilerek vergilendirilmesini öngören düzenlemenin iptali ile bu düzenleme uyarınca Eylül 1994 dönemi için salınan gelir (stopaj) vergisi ile kesilen kusur cezasının kaldırılması istemiyle dava açılmıştır. Davacı, Gelir Vergisi Kanununun da borsa tescil beyannamesini muhtasar beyanname ekinde vermeyenlerin indirimli vergi tevkifat oranından yararlanamayacaklarına ilişkin hüküm bulunmaması sebebiyle bu düzenlemenin kanuni amacı aştığını, muhtasar beyanname ekinde borsa tescil belgesinin verilmesi konusunda vergi idaresinin düzenleme yapma yetkisinin bulunmadığını ileri sürmektedir.

KARAR

TÜRK MİLLETİ ADINA

Hüküm veren Danıştay Dördüncü Dairesince gereği görüldü:

Uyuşmazlık, 175 seri No.lu Gelir Vergisi Genel Tebliğinin (D) bölümünün iptali ve bu düzenleme doğrultusunda düzeltme fişine dayanılarak yapılan cezalı tarhiyatın kaldırılması istemine ilişkin bulunmaktadır.

193 sayılı Gelir Vergisi Kanununun 3946 sayılı Kanunla değişik 94. maddesinde, Kamu idare ve müesseseleri, iktisadi kamu müesseseleri, sair kurumlar, ticaret şirketleri, iş ortaklıkları, dernekler, vakıflar, dernek ve vakıfların iktisadi işletmeleri, kooperatifler, yatırım fonu yönetenler, gerçek gelirlerini beyan etmeye mecbur olan ticaret ve serbest meslek erbabı, zirai kazançlarını bilanço veya zirai işletme hesabı esasına göre tespit eden çiftçilerin maddede yer alan bentlerde sayılan ödemeleri nakden veya hesaben yaptıkları sırada, istihkak sahiplerinin gelir vergilerine mahsuben tevkifat yapmaya mecbur oldukları hükme bağlanmıştır. Maddenin sondan bir önceki fıkrasında ise, Bakanlar Kurulunun 11 numaralı bent gereğince zirai mahsül bedelleri üzerinden yapılacak vergi tevkifatında, zirai mahsülün ticaret borsalarında tescil ettirilerek satılıp satılmadığına göre farklı tevkifat nispeti tespit edileceği belirtilmiştir. Bu oranlar, 1993/5148 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile, Ticaret Borsaları tescil ettirilerek satın alınan zirai mahsuller için %2, bu kapsam dışında kalan zirai

mahsüller için %4 olarak belirlenmiştir.

175 seri No.lu Gelir Vergisi Genel Tebliğinin (C) bölümünde, 1.1.1994 tarihinden itibaren zirai mahsüller ile ilgili olarak borsaca tasdik edilmiş borsa tescil beyannamesinin bir örneğinin beyannameye ekleneceği, iptali istenen (D) bölümünde ise borsa tarafından tasdik edilmiş borsa tescil beyannamesinin veya buna ilişkin listenin muhtasar beyanname verme süresi içinde ibraz edilmemesi halinde, bu muamelelerin borsa dışında yapıldığı kabul edilerek, zirai mahsuller için %4 oranında tevkifat yapılacağı belirtilmiştir.

Dava dosyasının incelenmesinden, davacı kurumun Eylül 1994 dönemine ait muhtasar beyannamesinde %2 tevkifat oranı üzerinden beyanda bulunduğu, ancak borsa tescil beyannamesini muhtasar beyannameye eklememesi nedeniyle alımların borsa dışında yapıldığı kabul edilerek dava konusu tarhiyatın yapıldığı anlaşılmaktadır.

Gelir Vergisi Kanununun 94 üncü maddesinin 11 inci bendinde, yalnızca zirai ürünlerin ticaret borsasından tescil ettirilerek satın alınması ile ticaret borsası dışında alınması halinde yapılacak tevkifat oranlarına yer verilmiştir. İdarenin anılan 11 inci bendin uygulanması açısından zirai ürünlerin borsadan alındığının tevsiki maksadıyla borsa tescil belgesinin ibrazını istemesi mümkün olmakla birlikte, mücerret borsa tescil belgesinin muhtasar beyannameye eklenmemesinden dolayı zirai ürün alım satımının ticaret borsası dışında yapıldığının kabulü, kanunla öngörülen oranın üzerinde vergileme yapılması anlamına gelecektir. Öte yandan zirai ürünlerin ticaret borsalarından tescil ettirilerek alınıp alınmadığı, ticaret borsasından yapılacak araştırmayla her zaman tespit edilebilir. Kanunda, borsa tarafından tasdik edilmiş borsa tescil beyannamesinin veya buna ilişkin listenin muhtasar beyanname verme süresi içinde ibraz edilmemesi halinde, zirai mahsül satışının borsa dışında yapıldığının kabulü ile bu esasa göre vergilendirileceğini öngören veya buna işaret eden bir hüküm yer almamaktadır. Ticaret borsalarında tescil ettirilerek satın alınan zirai mahsuller için öngörülen tevkifat oranının uygulanmasını, Kanunda yer almayan borsa tescil beyannamesinin veya buna ilişkin listenin muhtasar beyanname verme süresi içinde ibrazı şartına bağlı kılan dava konusu Genel Tebliğ hükmü kanunu aşar nitelikte bulunduğu yerinde görülmemiştir.

193 sayılı Gelir Vergisi Kanununun 94 üncü maddesinin 11 nci bendi karşısında, 175 seri No.lu Gelir Vergisi Genel Tebliğinin (D) bölümü hukuka uygun bulunmadığından, bu düzenleme uyarınca düzeltme fişine dayanılarak yapılan tarhiyatta da isabet bulunmamaktadır.

Açıklanan nedenlerle, 175 seri No.lu Gelir Vergisi Genel Tebliğinin (D) bölümünün iptaline, bu düzenleme uyarınca davacı adına tarh edilen cezalı gelir (stopaj) vergisinin kaldırılmasına, aşağıda dökümü yapılan 2.003.000 lira yargılama giderinin davalı idareden alınarak davacıya verilmesine, 23.1.1997 gününde oybirliğiyle karar verildi.

Danıştay
Vergi Daireleri Genel Kurulu

Esas No: 1998/47

Karar No: 1998/229

ÖZÜ: 164 sayılı Gelir Vergisi Genel Tebliğinin “Müteselsil Sorumluluk” başlıklı dördüncü bendinin iptaline dair Danıştay 4. Daire kararı hukuka uygun değildir.

İstemin Özeti:

Davacı; gelir (stopaj) vergisinin beyan zamanı ve tahakkukunun borsaların elinde olmadığı kabul edildiği halde Tebliğin birinci paragrafında yer alan müteselsil sorumluluğun yasaya uygun olduğu sonucuna varılmasının hatalı olduğunu, Ticaret Borsalarına kanunda öngörülmemiş yükümlülük tesis edilmesinin yürürlükteki vergi kanunlarına uygun olmadığını ileri sürerek kararın düzeltilmesini istemiştir.

KARAR

TÜRK MİLLETİ ADINA

Hüküm veren Danıştay Vergi Dava Daireleri Genel Kurulunca, dosyadaki belgeler incelendikten sonra gereği görüldü:

2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanununun 54 üncü maddesinde, Danıştay tarafından verilen yargısal kararlar hakkında, bu maddede yazılı sebeplerle kararın düzeltilmesinin istenebileceği belirtildiğinden ve dilekçe sahibinin ileri sürdüğü sebeplerin bunlardan hiçbirine uymadığı anlaşıldığından, yerinde olmayan istemin REDDİNE, 25.9.1998 gününde oy çokluğu ile karar verildi.

**Aydın
İdare Mahkemesi**

Esas No: 1993/1312

Karar No: 1994/235

ÖZÜ: Bankaların ücret, komisyon, masraf tarifelerinin ilanı hakkında Odaların riayet mecburi mesleki karar alma yetkisi bulunmamaktadır.

KARAR

TÜRK MİLLETİ ADINA

Karar veren Aydın İdare Mahkemesince işin gereği görüşüldü:

Dava, davacı Birliğin üyesi olan ve Nazilli’de faaliyet gösteren Bankaların uyması mecbur tutulan Nazilli Ticaret Odası Başkanlığının 26.8.1993 gün ve 15/27 sayılı kararının, Türkiye Bankalar Birliği’nin tabii olduğu 3182 sayılı Bankalar Kanununun Birliğe verdiği yetkilere tecavüz anlamı taşıdığı gerekçesiyle iptali istemiyle açılmıştır.

8.3.1950 gün ve 5590 sayılı Ticaret ve Sanayi Odaları, Sanayi Odaları, Ticaret Borsaları ve Türkiye Ticaret, Sanayi, Deniz ticaret Odaları ve Türkiye Borsaları Birliği Kanununun 6. maddesi (a) fıkrası, mesleki ahlakı ve tesanüdü korumak, ticaret ve sanayiinin genel menfaatlere uygun surette gelişmesine çalışmak görevini Ticaret Odalarına vermiştir.

25 Nisan 1985 gün ve 3182 sayılı Bankalar Kanunu’nun Birliğin Görev ve Yetkileri başlıklı 58. maddesi “Türkiye Bankalar Birliği, Bankacılık mesleğinin gelişmesini temin etmek, Bankaların birlik ve bankacılık mesleğinin gerektirdiği vakar ve disiplin içinde ekonominin ihtiyaçlarına uygun olarak çalışmalarını sağlamak, Bankalar arasındaki haksız rekabeti önlemek amacıyla, gerekli her türlü tedbiri almak ve uygulamakla görevli ve yetkilidir.” hükmünü taşımaktadır.

Aynı konuda çeşitli yasalarda düzenlemeler bulunması halinde özel yasadaki hükümlerin uygulanacağı ve özel yasada yetkili kılınan kurumların düzenlemeler yapacağı, ancak özel mevzuatında hüküm bulunmayan hallerde genel mevzuattaki hükümlerin uygulanabileceği, hukukun ana prensiplerindedir.

Olayda, Nazilli Ticaret Odası Başkanlığınca “Oda üyesi bankalarca yapılan hizmetler karşılığı alınan ücret, komisyon ve masraflar ile ilgili değişik ve istikrarsız uygulamaları ortadan kaldırmak, oda üyeleri arasındaki tesanüdün muhafazası ve sorunu disipline etmek” gerekçesiyle, odaya bağlı bankaların müşterilerinden bankacılık işlem ve hizmetleri ile ilgili olarak faiz dışında tahsil etmekte oldukları her türlü ücret, komisyon ve masrafları gösterir tarifeleri şubelerinde görülebilir bir yerde ilan ederler, Riayeti Mecburi Karar’a uymayan banka şubeleri hakkında 5590 sayılı Kanununun 77. maddesi ile Para Cezaları Hakkındaki Yönetmelik hükümleri uyarınca banka şubesinin yıllık oda aidatının 10 katı, fiilin tekerrürü halinde 20 katı tutarı para cezası uygulanır, şeklinde dava konusu işlemleri tesis ettiği ve davacı tarafından bu konuda düzenleme ve karar alma yetkisinin özel düzenleme olan Bankalar Ka-

nunu gereğince kendisine ait bulunduğu gerekçesiyle işlemin iptali istemiyle bu davayı açtığı anlaşılmaktadır.

Ticaret erbabı olması nedeniyle, faaliyet yaptıkları bölgedeki ticaret odasına üye olma zorunluluğu bulunan banka şubelerinin aynı zamanda Bankalar Kanunu gereğince Türkiye Bankalar Birliğine üye olma zorunluluğunda bulunduğu ve bankaların yurt çapında faaliyetlerinin düzenlenmesi, kendi aralarında haksız rekabetin önlenmesi, müşterileri ile olan münasebetlerinin düzenlenmesi konusunda Türkiye Bankalar Birliğinin yetkili olduğu ve alınan kararlara uymayan Bankalara ve şubelerine ceza verme yetkisinin de bu Birlikte olduğu gözönüne alındığında, her ticaret odasının kendi yetki alanı içinde kalan bankalar için bu yolda karar alma yetkisinin bulunmadığı, bu yetkinin özel yasasında belirtilen Türkiye Bankalar Birliğine ait olduğu ve bu nedenle dava konusu işlemin hukuka ve mevzuata uygun bulunmadığı sonucuna varılmıştır.

Açıklanan nedenlerle, dava konusu işlemin İPTALİNE, aşağıda dökümü yazılı toplam 189.800. Lira yargılama gideri ile davanın açıldığı tarihte yürürlükte bulunan Avukatlık Asgari Ücret Tarifesi uyarınca 400.000. Lira avukatlık ücretinin davalı idareden alınarak davacıya verilmesine, artan posta ücretinin başvurusu halinde davacıya iadesine, 22.3.1994 gününde oybirliği ile karar verildi.

NOT: Bu karar Danıştay 8. Dairesinin 1994/5775 E.; 1995/4401 K. sayılı ve 14.12.1995 tarihli kararıyla onaylanarak kesinleşmiştir.

Danıştay Dokuzuncu Daire

Esas No: 1990/1613

Karar No: 1990/2014

ÖZÜ: Asgari ölçüde birim değer tesbitine ilişkin takdir komisyonu kararının iptaline dair davada, ilgili yasa ve tüzük hükümleri uyarınca yaptırılan bilirkişi tetkikatına göre karar verilmesi hukuka uygundur.

KARAR

TÜRK MİLLETİ ADINA

Hüküm veren Danıştay Dokuzuncu Dairesince Savcının ve Tetkik Hakiminin yazılı ve sözlü görüş ve düşünceleri alındıktan sonra işin gereği görüşüldü:

Uyuşmazlık, 213 sayılı Vergi Usul Kanununun mükerrer 49. maddesinin (b) bendi ile 74. maddesinin (c) bendi hükümleri uyarınca, her mahalle ve arsa sayılacak parsellenmemiş arazide her köyün cadde, sokak veya değer bakımından farklı bölgeleri itibariyle asgari ölçüde birim değer tesbitine ilişkin takdir komisyonu kararının iptali istemiyle açılan davada, yerinde yaptırılan bilirkişi incelemesi sonucuna göre karar veren vergi mahkemesi kararının temyizden bozulmasına ilişkin bulunmaktadır.

213 sayılı Vergi Usul Kanununun 74. maddesinin son fıkrasında, 1319 sayılı Emlak Vergisi Kanununun 20. maddesinin 2. fıkrası uyarınca arsa ve arazilerin asgari ölçüde birim değerlerinin tesbitinde, Emlak Vergisi Kanununun 31. maddesinin 2. fıkrasında yer alan normlardan ve bu maddeye göre hazırlanan Tüzük hükümleri ile gerektiğinde bilirkişiden yararlanılacağı, 1319 sayılı Emlak Vergisi Kanununun 31. maddesinin 2. fıkrasında da, vergi değerlerinin takdirinde şehir ve köylerin tabii, iktisadi ve bölgesel şartlarına göre nazara alınacak piyasa bedeli, maliyet bedeli, kira ve yıllık istihsal değeri gibi normlar ile uyulacak usul ve esasların, yükümlülerden ve üçüncü kişilerden istenecek bilgilerin tüzükte belirtileceği hükme bağlanmıştır.

Emlak Vergisine Matrah Olacak Vergi Değerlerinin Takdirine İlişkin Tüzüğün 2. maddesinde, vergi değerini, Emlak Vergisi mevzuuna giren bina, arsa ve arazinin rayiç bedeli, rayiç bedelin ise, bina, arsa ve arazinin beyan tarihindeki normal alım satım bedeli olduğu belirtilmiş 26. maddesinde de, arsaların vergi değerinin; işyerlerine ve meskûn yerlere uzaklık ve yakınlığı ve ulaştırma durumu, bulunduğu meydan, sahil, cadde ve sokak itibariyle mevki, su, elektrik, havagazı ve kanalizasyon gibi belediye hizmetlerinin gelmiş olup olmadığı, hangi nevi bina inşaatına müsait olduğu, imar ve istikamet planındaki durumu, bina ve inşaat sahası büyüklüğü ve topoğrafik durumu da nazara alınarak metrekare itibariyle takdir olunacağı öngörülmüştür.

Dosyanın incelenmesinden; asgari ölçüde birim değer tesbitine ilişkin takdir komisyonu kararının iptali istemiyle açılan davada, yukarıda belirtilen yasa ve tüzük hükümlerine uygun olarak yaptırılan bilirkişi incelemesi sonucu düzenlenen rapora dayanılarak karar verildiği anlaşılmaktadır.

Bu nedenle, ileri sürülen iddialar, kanun hükümlerine uygun ve gerekçeye dayalı Vergi Mahkemesi kararın kusurlandırıcak nitelikte görülmediğinden, temyiz isteğinin reddine, Vergi Mahkemesi kararının onanmasına... 24.5.1990 gününde oybirliği ile karar verildi.

Balıkesir Vergi Mahkemesi**Esas No:** 1990/41**Karar No:** 1990/323

ÖZÜ: Birim değer tesbitinin ilgili tüzük hükümlerine aykırı olması halinde, bilirkişi raporuna göre hareket olunur.

KARAR**TÜRK MİLLETİ ADINA**

Karar veren Balıkesir Vergi Mahkemesince dava dosyası incelenerek işin gereği görüldü.

Davacı (Gönen Ticaret Odası), dava konusu takdir komisyonu kararı ile 1990 bütçe yılından itibaren başlayacak olan 6. Emlak Vergisi Genel Beyan döneminde esas alınacak asgari ölçüde birim değer tesbitinin 1319 sayılı Emlak Vergisi Kanununun 31. maddesi ve buna ilişkin olarak çıkartılan Tüzük hükümlerine aykırı ve olası görülen fiyatların üstünde gerekçesiz ve yüksek olarak ve taşınmazların fiili ve gerçek değerlerine önemli ölçüde müesir olacak pek çok faktörün nazara alınmadan yapıldığını iddia ettiğinden, mahkemece bilirkişi incelemesi yapılmasına karar verilmiş olup, bu karar üzerine 21.3.1990 günü Tahkikat hakimi... tarafından yapılan keşif ve bilirkişi incelemesi sonucu düzenlenen 26.3.1990 tarihli bilirkişi raporunda davaya konu Gönen İlçesi, Tırnova Mahallesiinde bulunan cadde ve sokaklar için 6. Emlak Vergisi Genel Beyan Dönemine ait olmak üzere asgari ölçüde arsa metrekare birim değeri tesbiti yapılmıştır.

Bahse konu bilirkişi raporu taraflara tebliğ edilmiş olup, davacı itirazda bulunmamış, davalı idare ise (Gönen Belediye Başkanlığı) bilirkişi raporunu uygun bulduklarını bildirmişlerdir.

Açıklanan nedenlerle, davanın kabulüne, dava konusu takdir komisyonu kararının iptaline, asgari arsa metrekare birim değeri olarak bilirkişice tesbit edilen ve Mahkememizce de aynen kabul edilen değerlerin 6. Emlak Vergisi Genel Beyan döneminde esas alınmasına,... 13.4.1990 tarihinde oybirliği ile karar verildi.

Trabzon İdare Mahkemesi

Esas No: 1986/990

Karar No: 1987/731

ÖZÜ: Borsa kotasyonuna dahil malların alım satım yerlerini belirleme yetkisi borsanıdır.

İLGİLİ MEVZUAT:

5590 s.K. 52/2 maddesi, Borsa Tescil Yönetmeliği 7 inci maddesi hükümleri

KARAR

TÜRK MİLLETİ ADINA

Karar veren Trabzon İdare Mahkemesince davacı tarafın (Ordu Ticaret Borsası Başkanlığı) talebi uyarınca verilen duruşma gününün taraflara tebliğ edildiği 23.10.1987 günü yapılan duruşmaya davacı Ordu Ticaret borsası vekilinin geldiği davalı idare (Ordu belediye Başkanlığı) temsilcisinin gelmediği anlaşılmış olup, gelen tarafın iştiraki ile yapılan duruşmada davacı vekilinin yaptığı açıklamaların dinlenilmesinden sonra dosyada yer alan diğer bilgi ve belgeler de incelenerek işin gereği düşünüldü.

Dava, Ordu Ticaret Borsası kotasyonuna dahil madde durumunda olan fındığa pazar yeri tayin edilmesine ilişkin Ordu Belediyesince alınan kararın iptali istemiyle açılmıştır.

5590 sayılı Yasanın 2567 sayılı Yasa ile değişik 52. maddesi 1. fıkrası; Borsa kurulan yerlerde hangi malların borsalarda alım ve satımının mecburi olduğu ve bunların en az miktarları, borsa meclisinin teklifi üzerine Ticaret Bakanlığınca tayin ve mahallerinde ilan olunur. 52/2. fıkrası ise “borsa çalışma alanı içerisinde borsaya dahil maddelerin en az miktarlarının alım ve satımının borsa dışında yapılması yasaktır.” hükmünü taşımaktadır.

Öte yandan Ticaret Borsalarına Dahil Maddeler ve Bu maddelerin Alım Satımlarının Tes-cili Hakkında Yönetmeliğin 7. maddesi; “Borsa yeri; borsaya dahil maddelerin biri veya birkaçı yahut tümünün alım satımlarının yapılması için Yönetim Kurulunun borsanın merkez binası içinde veya dışında tahsis ettiği veya belirlediği salon veya pazar yeri yahut da özel alım satım yeridir.

Borsalar alım satımlarının yapılması için gerekli borsa yerlerini sağlamak ve bunları gerekli şekilde donatmakla görevlidirler.

Borsa yerlerinin niteliği ve çalışma şartları Bakanlıkça tesbit edilir.” hükmünü taşımaktadır.

Dava dosyasının incelenmesinden, Ordu Ticaret Borsası kotasyonuna dahil maddeler ile bunların en az miktarlarını belirleyen 1.3.1983 gün 34 sayılı Borsa meclisinin Ticaret Bakanlığınca 18.4.1983 gün 83/547 sayı ile onanan kararında, fındığın borsa kotasyonuna dahil madde olarak en az miktarının belirlendiği, Ordu Ticaret Borsası alım satım özel yö-

netmeliğinin ek 1. maddesinde kabuklu 250 kg, iç 150 kg fındığın en az miktar olduğu, ek 2. maddesinin ise Ordu merkez ilçe sınırları içerisinde borsaya dahil maddelerin en az miktarlarının üstünde kalanlarının alım ve satımının borsa alım satım yerlerinin dışında yapılmasının yasak olduğu; Borsa yönetimince hazırlanan alım satım yerlerine göre fındığın borsa salonu, Ordu Ticaret Borsasına kote edilen maddelerin alım satım yapan firmaların ticarethaneleri ile tahıl pazarında alım satımının yapılacağı belirlenmiş olması karşılığında, borsaya tabi olan ve borsa yönetimince alım satım yerleri belirlenen fındık için belirlenen yerler arasında olan tahıl pazarının doğu kısmının münhasıran fındık pazarı olarak belirlenip fındığın bu yerde alım satımının zorunlu kılınmasına ilişkin dava konusu edilen Ordu Belediyesi Encümeni kararında, yukarıda anılan yasal düzenleme karşısında hukuka uyarlık görülmemiştir.

Açıklanan nedenlerle davanın kabulü ile Ordu Belediye Encümeninin 19.9.1985 gün 1743 sayılı kararının fındığa pazar yerinin tahsisine ilişkin kısmının iptaline Danıştay yolu açık olmak üzere 23.10.1987 gününde oybirliği ile karar verildi.

Yargıtay

Onbirinci Hukuk Dairesi

Esas No: 2001/7442

Karar No: 2001/7269

ÖZÜ: Ticaret Sicil Memuru batıl değil, kabili iptal bir hususu resen inceleyerek reddemez. Ancak, anasözleşmede kabul edilen ağırlaştırılmış karar nisabına uyulması hali batıl işlem niteliğindedir ve red kararı doğrudur.

KARAR

Taraflar arasında görülen davada Antalya Asliye Ticaret Mahkemesince verilen 25.5.2001 tarih ve 2001/529-263 sayılı kararın Yargıtay'ca incelenmesi davacı azınlık grubu Tat turizm İnş. San. ve Tic. A.Ş. ile Dörtel Tekstil Öorme Sanayi ve Ticaret A.Ş. vekili ile davalı vekili tarafından istenmiş ve temyiz dilekçesinin süresi içinde verildiği anlaşılmış olmakla, dava dosyası için Tetkik hakimi Ahmet Susoy tarafından düzenlenen rapor dinlendikten ve yine dosya içerisindeki dilekçe layihalar, duruşma tutanakları ve tüm belgeler okunup, incelendikten sonra işin gereği görüşülüp, düşünüldü:

Davacı vekili, müvekkili şirket olağanüstü genel kurulunun şirket denetçisinin çağrısı üzerine 13.4.2001 tarihinde toplandığını, toplantıya 180.000.000 payın tümünün katıldığı, alınan kararlar içerisinde yönetim kurulu üyesi sayısının (7) kişi olarak saptanması ve yönetim kurulu üyeliklerine seçimlerinde bulunduğu ve kararların 115.0134.800 oyla alındığı, diğer paydaşların olumlu-olumsuz oy kullanmadıkları, genel kurul kararlarının tescili için Antalya Ticaret Sicili Memurluğuna başvurulduğu, ancak sicil memurluğunca yönetim kurulu seçimine ilişkin oylama sonucunun ana sözleşme uyarınca ağırlaştırılmış karar nisabını taşımadığından bahisle tescil isteminin reddedildiği, TTK.nun 378/1. maddesi uyarınca kararın ekseriyetle alındığı, ana sözleşmede %70 oranındaki karar nisabına uyulmamasının kararın batıl olmasını değil, olsa olsa iptal edilebilir olmasını gerektireceği, ticaret sicil memurunun ise iptal edilebilir nitelik taşıyan bir hükmü tescilden kaçınamayacağı gerekçeleriyle 13.4.2001 günlü müvekkili şirket genel kurul toplantısı ve alınan kararları tescilden imtina kararının iptalini ve genel kurul kararlarının tescil ve ilanına karar verilmesini talep ve dava etmiştir.

Davalı Ticaret Sicil Memurluğu, davaya cevap vermemiştir.

Mahkemece, toplanan kanıtlara nazaran, davacı Belek Golf Klübü Turizm İnşaat Sanayi ve Ticaret A.Ş. 13.4.2001 günlü genel kurul kararı, TTK.nun 378/1. maddesinin emredici hükme uygun yasal çoğunluk ile alınmış olup, ana sözleşmenin ağırlaştırılmış %70 ekseriyetli oluşmadan alınmış bir karar ise de, TTK.nun 378/1. maddesine uygun fakat ana sözleşmenin ağırlaştırılmış ekseriyeti ile alınmamış kararın batıl değil, kabili iptal olması ve genel kurul kararına karşı 3 aylık yasal süre içinde dava açma hakkına sahip kişilerin dava açmaları halinde değerlendirileceği, Ticaret Sicil Memurunun bu hususu re'sen inceleyerek red sebebi yapmasının TTK.nun 34. ve Tüzüğün 28. maddesine aykırı olduğu gerekçeleriyle davalı Ticaret Sicil Memurluğu'nun tescilden imtinaya dair 26.4.2001 gün, 3195 sa-

yılı kararının iptaline, genel kurul toplantısı ve alınan kararların tescil ve ilanına karar verilmiştir.

Karar, davalı ve davacı şirket azınlık pay sahipleri Tat Turizm İnş. San. ve Tic. A.Ş. ile Dörtel Tekstil Örme San. ve Tic. A.Ş. vekilince temyiz edilmiştir.

1- TTK.nun 36/3. maddesinin yollamasıyla aynı Yasanın 35/4. maddesi hükmü uyarınca sicil memurunun verdiği karar itiraz üzerine mahkemece verilen karara karşı ancak sicil memuru ve ilgililer temyiz yoluna başvurabilir. İlgililerin kimler olduğu ise, TTK.nun 30. ve Ticaret Sicil Nizamnamesinin 31. maddesinde gösterilmiş olup, bunlar tüzel kişilerce yetkili organlar veya temsilcilerdir. Dosya kapsamında azınlık gurubu olduğu ve ilgililer kapsamında yer almadığı anlaşılan Tat Turizm A.Ş. ve Dörtel Tekstil A.Ş. vekilinin temyiz dilekçesinin reddi gerekmiştir.

2- Davalı Ticaret Sicil Memuru'nun temyiz istemine gelince; davacı şirket ana sözleşmesinin tadil edilen 11. maddesinin (d) bendi 2. fıkrasında "Genel Kurul toplantıları ve toplantılarındaki karar nisabı, TTK. hükümlerine tabidir." denildikten sonra, 3. fıkrada "Ancak statü tadilleri, sermaye tezyidi, kar dağıtım kararlarında ve yönetim kurulunun teşkilinde %70 oy çokluğu ile karar alınacaktır." denilmektedir. Ana sözleşme ortaklar arasında yapılmış bir sözleşme niteliğinde olup, uyulması zorunlu bulunduğundan, gerekli karar nisabını taşımayan kararlar iptali kabil değil, yoklukla sakat kararlardır. Mahkemece bu husus gözden kaçırılarak, ana sözleşmenin emredici hükmüne aykırı olarak karar verilmesi hatalı olmuştur. Bu durumda mahkemece yapılacak iş; ana sözleşme ile ağırlaştırılmış karar nisabının uyulmasının zorunlu ve bu hükme uymamanın müeyyidesinin de yokluk olduğu kabul edilerek, davacı isteminin yeniden değerlendirilmesi ve oluşacak sonucuna göre bir karar vermektir. Mahkemece, bu hususlar gözden kaçırılarak, yazılı şekilde hüküm tesisi hatalı olmuş ve kararın açıklanan nedenle davalı yararına bozulması gerekmiştir.

SONUÇ:

Yukarıda (1) numaralı bentte açıklanan nedenlerle azınlık grubu vekilinin temyiz dilekçesinin REDDİNE, (2) numaralı bentte açıklanan nedenlerle davalı memurluğun temyiz itirazlarının kabulü ile kararın davalı yararına BOZULMASINA, ödedikleri temyiz peşin harçların istekleri halinde temyiz edenlere iadesine, 1.10.2001 tarihinde oybirliğiyle karar verildi.

NOT: Bu karara dair tashihi karar istemi aynı dairenin 24.01.2002 tarihli 2001/11392 E., 2002/427 K. sayılı kararıyla reddedilmiştir.

Beyoğlu

1. Asliye Hukuk Mahkemesi

Esas No: 1996/730

Karar No: 1997/60

ÖZÜ: Odanın işleminden kaynaklanan zararın tazmini amacıyla açılacak davada yetkili mahkeme idare mahkemesidir.

TALEP: Davacı vekili Av. Betül Özveri Çizgici 7.11.1996 tarihli dilekçe ile mahkememizce müracaat ederek, Davacı Şirinteks Tekstil Ürünleri San. ve Tic. Ltd. Şti. Tekstil ürünlerinin imalatının ve ihracatını yapan kuruluş olduğu, siparişlerin yoğunluğu nedeniyle Almanya'dan Beisler marka 100/36 136671 seri numaraları 1991 yılı yapımı 1 adet kullanılmış sanayi tipi konfeksiyon cep dikiş otomatı satın alındığını, cep otomatı kullanılmış olduğundan yasa gereği uygulanacak vergi ve fonların belirlenmesi bakımından bir kezde sanayi odasının teknik elemanları tarafından yaşının tespitinin yapıldığını ve 8.8.1995 tarihli bilirkişi raporu ile makinenin 6-10 yaş arasında olduğunun kanısına varıldığını belirtildiğini beyanla hatalı rapor nedeniyle ödemek zorunda kalmış bulunduğumuz toplam 381.225.000 Lira tazminatın ticari faizi ile birlikte iş kaydı vb. gibi diğer tazmin taleplerimiz saklı kalmak kaydı ile davalıdan alınarak davacıya verilmesine karar verilmesini talep etmiştir.

CEVAP: Davalı vekili Av. Süreyya Avcıoğlu 5.12.1996 tarihli cevap dilekçesinde kamu kurum ve kuruluşlarından dolayı zarara uğrayan haklarının ihtilaf edilen kişi ve kuruluşların idari dava yargı nitelikteki kararlarına karşı 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü'nün 13. maddesi gereğince idari yargıda dava açılması gerektiğinde mahkememizin görevsizliğine, görevli idare mahkemesine gönderilmesine karar verilmesini istemiştir.

GEREKÇE: Davalı vekili 5.12.1996 tarihli cevap dilekçesinde davanın idari yargı'da açılması gerektiğini bildiğinden görevli mahkeme idare mahkemesi olduğu anlaşılmıştır.

Davalı vekili görev itirazında bulunmuş, davayı rüyet eylemek mahkememiz görevi dışında olup, yetkili mahkeme idare mahkemesidir. Dolayısıyla görevsizlik kararı verilmek gerekmiştir.

KARAR

Yukarıda açıklanan gerekçe nedeni ile;

1- Mahkememizin görevsizliğine, görevli mahkeme idare mahkemesi olmak sebebiyle görevsizlik nedeniyle davanın reddine,

2- Harç masraf ve ücreti vekaletin gittiği mahkeme de düşünülmesine,

3- Davacı masrafın uhdesinde bırakılmasına,

4- Yargıtay yolu açık olmak üzere 25.2.1997 tarihinde ittihazolunun karar Davacı vekili ile davalı vekilinin yüzlerine karşı alenen ve usulen taffim kılında.25.2.1997

İstanbul

4. İdare Mahkemesi

Esas No: 1999/615

Karar No: 2000/1298

ÖZÜ: Kapasite raporu düzenlenmesinde gözetilecek esaslar

KARAR

TÜRK MİLLETİ ADINA

Karar veren İstanbul 4. İdare Mahkemesince gereği görüldü:

Davalı idarenin ehliyet yönünden itirazı yerinde görülmemiştir.

2577 sayılı İdari Yargılama Usulu Kanununun 14. maddesinin, 3622 sayılı Kanunun 5. maddesiyle değişik 3. fıkrasında, dava dilekçelerinin idari davaya konu olacak kesin ve yürütülmesi gereken bir işlemin olup olmadığı yönünden de inceleneceği belirtilmekte ve aynı Kanunun 15. maddesinin 3622 sayılı Kanunun 6. maddesiyle değişik 1. fıkrasında da mahkemece 14. maddenin 3/d bendinde yazılı hallerde davanın reddine karar verileceği hükme bağlanmıştır. Bakılan davada iptali istenilen kapasite raporlarından 26.6.1998 tarih ve 4334 sayı ile onaylı 25.6.1998 tarih ve 1998/1030 sayılı rapor, daha sonra 3.11.1998 tarih ve 7756 sayı ile onaylı 2.11.1998 tarih ve 1998-1882 sayılı rapor ile yürürlükten kaldırılması, bu raporun da yine dava konusu edilen 19.4.1999 tarih ve 1999-441 sayılı raporla yürürlükten kaldırılmış bulunması karşısında yürürlükten kaldırılan sözkonusu iki raporun esasının incelenmesine hukuken olanak bulunmamaktadır.

Diğer taraftan, 19.4.1999 onay tarihli 7.4.1999 tarih ve Rapor No: 1999-441 sayılı rapor yönünden 14.5.1999 günü açılan dava ise süresinde bulunduğu davalının süre defii yerinde görülmemiştir.

5590 sayılı Kanunun değişik 27. maddesinde odalarca düzenlenecek veya onaylanacak belgeler ile verilecek hizmetlerin sayıldığı üçüncü fıkrasının (2) bendinde sınai ve ticari mahiyette belge ve kapasite raporlarına da yer verilmiş, değişik, 71. maddesi ikinci fıkrasında da kapasite raporlarının Birlik tarafından onaylanacağı hükme bağlanmıştır.

Diğer taraftan, 5590 sayılı Kanun uyarınca Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği Genel Kurulu'nda onaylanıp 8.6.1983 tarih ve 18071 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Ticaret ve Sanayi Odaları, Ticaret Odaları, Sanayi Odaları ve Deniz Ticaret Odaları Muamelat Yönetmeliği'nin 58. maddesinde; "Odalar çalışma alanlarında bulunan sınai müesseselerin kapasitelerini tesbit ederler ve bu kapasitelerini gösterir belge düzenlerler.

Odaların çalışma alanları içinde bulunan bütün sınai firmalar da kapasitelerini tesbit ettirmekle yükümlüdürler.

Ticaret ve Sanayi Odalarının ayrı ayrı kurulu bulunduğu yerlerde firma sanayi odasına ka-

yıtlı ise kapasite raporları sanayi odalarınca düzenlenir. Bu hüküm bölge sanayi odaları için de geçerlidir.

Bir Odanın çalışma alanı içinde bulunan sınai tesislere ait kapasite raporlarının o Odaca tanzim edilmesi esastır. Ancak, firma çalışma alanları ayrı bulunan birden fazla Odaya kayıtlı üye ise bu firma, kapasite raporunu kayıtlı bulunduğu odalardan dilediğine yaptırabilir.

Çalışma alanları içinde bulunan sınai tesislerin kapasitelerinin tesbiti ve raporlarının tanzimi konusunda yeterli teknik kadroya sahip bulunmayan odalar en yakın yerdeki bulunan odaya müracaat ederek kapasitelerinin tesbiti ve raporlarını tanzim ettirebilirler.

Kapasite raporlarının tanziminde Birlikçe yayınlanan “Kapasite Esasları” kitabında belirtilen esaslar ile Birlikçe Yayınlanacak genelgelerde tesbit edilen prensiplere, tariflere, kriterlere riayet edilmesi şarttır.

Birlikçe onaylanmış bulunman kapasite raporlarında firma bilgilerine ilişkin değişiklikler, Birliğin izni alınmadan Odalarca yapılamaz. Bu konudaki değişiklikler Birliğin uygun görüşü alındıktan sonra ilgili odaca yapılabilir. Birliğin bilgisi dışında yapılan değişiklikler geçersizdir.” düzenlemesi yer almaktadır.

Birlikçe yayınlanan Kapasite Raporlarının Düzenlenmesinde Dikkat Edilecek Hususlar metninde, kapasite raporu; sınai üretim, hizmet ve inşaat sektörü ile maden işletmeciliğinde faaliyet gösteren tüm kamu ve özel sektör kuruluşlarının güvenlikle statik bilgileri ile üretim gücünü gösteren ve tanzim tarihinden itibaren üç yıl geçerliliği olan bir belge olarak tanımlanmakta, kapasite raporunu tanzim edecek eksper heyetlerinin, biri odanın memuru (raportör) diğeri de üretim konusuyla ilgili mühendis (eksper), bulunmadığı odalarda Birlikten istenecek eksper’den oluşacağı, odaların gerekli gördükleri takdirde bu heyete meslek gruplarından bir müşahit ile bir mühendis (eksper) ilave edebilecekleri, sıcak hadde kapasitelerinin Birlik eksperleri tarafından düzenleneceği belirtildikten sonra raporda yer alan terimler ile raporların düzenlenme ve onaylanmasına ilişkin usul ve esaslara yer verilmektedir.

Dosyanın incelenmesinden; Dokuteks Dar Dokuma San. ve Tic. Ltd. Şti. firmasının birlik tarafından 29.6.1998 tarih ve 4334 sayılı ile onaylı 1998/1030 sayılı kapasite raporunda üretim konusu” dar dokuma (şerit kolun, kolon kurdela, kayış vb.) kemer” iken, 3.11.1998 tarih ve 7756 sayılı ile onaylı 1998/1882 sayılı kapasite raporunda üretim konusunun “pamuk şerit can ipi, oto emniyet kemerleri, tüfek kayışı, kurdela, etiket, krogren şerit) askeri palaska, askeri ve sivil kemer” olarak düzenlenmesine rağmen, firmanın ürün grubunda değişiklik nedeniyle başvurusu üzerine yeni kapasite raporunun firmanın işyerinde ekspertiz heyeti tarafından tespit yapılarak düzenlendiği, yeni ürün bir önceki rapordaki makinalarla üretildiğinden yeni bir rapor düzenlenirken bir önceki raporun iptal edildiğini, oda tarafından düzenlenen üç kapasite raporunun eksper ve raportörünün aynı kişiler olmasının bu elemanların firmanın faaliyet konusu ile ilgili teknik kişiler olması ve mevzuatta bu duruma engel bir hükmün bulunmaması karşısında raporun hukuki yönden sakat nitelik-

te bulunmadığı, raporların işyerinde talep edilen ürünün üretilip üretilmediği, işyerinin müsait olup olmadığı, kiralık mı kendi mülkünde mi, makine ve tesisatın kendi mülkünde mi kiralık mı, işçi sayıları gibi verilerinin değerlendirilerek düzenlendiği, bu konuda 441 sayılı kapasite raporu oda tarafından düzenlendikten sonra Birlikçe onay aşamasında iken davacı şirketin şikayeti üzerine Birlik tarafından gönderilen teknik elemanlarca 13.4.1999 tarihinde ikinci bir ekspertiz daha yaptırılması sonucu kapasite raporunda belirtilen mamüllerin adı geçen firmanın işyerinde üretilebileceği tespit edilerek oda tarafından düzenlenen kapasite raporunun doğrulanarak 19.4.1999 tarih ve 2510 sayı ile onayladığı anlaşılmakla işlemlerde hukuka aykırılık görülmemiştir.

Açıklanan nedenlerle, 1998/1030 ve 1998/1882 rapor sayılı kapasite raporlarına yönelik davanın 2577 sayılı Kanunun 15. maddesinin 3622 sayılı Kanunla değişik 1/b bendi uyarınca incelenmeksizin REDDİNE, 1999/441 sayılı rapora yönelik davanın reddine, aşağıda dökümü yazılı yargılama giderlerinin davacı üzerinde bırakılmasına Avukatlık Asgari Ücret Tarifesine göre belirlenen 15.750.000- Lira avukatlık ücretinin davacıdan alınarak davalıya verilmesine, posta ücreti avansından artan paranın istemi halinde davacıya iadesine 29.11.2000 gününde oybirliğiyle karar verildi.

İstanbul

3. İdare Mahkemesi

Esas No: 1985/764

Karar No: 1987/1134

ÖZÜ: İdari bir işlemin kaldırılması veya değiştirilmesi üst makamdan ancak idari dava açma süresi içinde istenebilir.

KARAR

TÜRK MİLLETİ ADINA

Karar veren İstanbul 3. İdare Mahkemesince dava dosyası incelendikten sonra işin gereği görüşüldü:

Dava, İstanbul Sanayi Odasına kayıt yaptırmak üzere başvuran davacı şirket adına geçmiş yıllar için tahakkuk ettirilen aidat isteminin iptali istemiyle açılmıştır.

2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanununun 11 inci maddesinin 1. fıkrasında “ilgililer tarafından idari dava açılmadan önce, idari işlemin kaldırılması, geri alınması, değiştirilmesi veya yeni bir işlem yapılması üst makamdan, üst makam yoksa işlemi yapmış olan makamdan, idari dava açma süresi içinde istenebilir. Bu başvurma, işlemeye başlamış olan idari dava açma süresini durdurur” denilmekte olup, 3. fıkrasında “isteğin reddedilmesi veya reddedilmiş sayılması halinde dava açma süresi yeniden işlemeye başlar ve başvurma tarihine kadar geçmiş süre hesaba katılır.” hükmü yer almaktadır.

Dosyanın incelenmesinden; Merkezini Ankara’dan İstanbul’a nakleden davacı şirket 1.2.1985 günlü dilekçesi ile kayıt olmak üzere İstanbul Sanayi Odasına başvurduğu, yönetim kurulunun geçmiş yıl aidatlarının yatırılmasına ilişkin cevabı yazısının 2.4.1985 gününde tebliğ edildiği, davacı şirketin genel idari dava açma süresi geçirildikten sonra 11.6.1985 tarihinde Sanayi odasına itiraz ettiği, bu itirazın 14.10.1985 tarihinde olmsuz olmasına karşın dava konusu edilmeyerek 31.10.1985 tarihli aynı konuda yeniden başvurularının reddine ilişkin 22.11.1985 tarihli işlemin tebliğ tarihinden sonra davanın açıldığı anlaşılmaktadır.

Yukarıda belirtilen yasal düzenleme karşısında davacı şirketin hakkında tesis edilen işlemin değiştirilmesi yolunda başvurusunu; dava açma süresi içinde yapması gerekirken, bu süreyi geçirdikten sonra verilen cevabı da, genel dava açma süresi çok geçirildikten sonra dava konusu etmesi mümkün bulunmaktadır.

Bu nedenle 2577 sayılı Yasanın 14/6 fıkrası nedeniyle aynı yasanın 15/1-b maddesine göre süresinde açılmayan davanın reddine, 31.12.1987 günü oybirliği ile karar verildi.

Sakarya

İdare Mahkemesi

Esas No: 1985/178

Karar No: 1985/170

ÖZÜ: İdari davalarda genel yetki kuralı uyarınca davanın, işleminin yapıldığı yer idare mahkemesinde açılması gerekir.

KARAR

TÜRK MİLLETİ ADINA

Hüküm veren Sakarya İdare Mahkemesince 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanununun 14 üncü maddesi 6 ıncı bendi uyarınca dava dosyası incelenerek işin gereği görüşüldü:

2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun "İdari Davalarda Genel Yetkiyi düzenleyen 32 inci maddesinin 1 inci bendinde; göreve ilişkin hükümler saklı kalmak şartıyla bu Kanunda veya özel kanunlarda yetkili idare mahkemesinin gösterilmemiş olması halinde yetkili idare mahkemesi, dava konusu olan idari işlemi veya idari sözleşmeyi yapan idari merciin bulunduğu yerdeki idare mahkemesi olduğu hükme bağlanmıştır.

Dava konusu olayda 13.5.1982 gün ve 4182 sayılı İşlemin İstanbul Ticaret Borsasınca tesis edildiği anlaşılmıştır.

Açıklanan yasa hükmü gereğince dava konusu idari işlemi tesis eden merciin (İstanbul Ticaret Borsası) bulunduğu yerdeki idare mahkemesinde açılması gerekirken 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanununun 32/1 maddesi hükmüne aykırı olarak mahkememizde açılan davanın anılan yasanın 15 inci maddesinin 1/a bendi hükmü gereğince yetki yönünden reddine, dava dosyasının davaya bakmakla yetkili mahkeme olan İstanbul İdare Mahkemesine gönderilmesine 19.7.1985 gününde oybirliği ile karar verildi.

Danıştay
10. Daire

Esas No: 1984/1487

Karar No: 1984/1332

ÖZÜ:Bir kamu kurumu olan TSE'nin, kuruluş yasasını dayanak alarak Ticaret Odasından aidat ödenmesi isteminden kaynaklanan uzlaşmazlığın çözüm yeri idari yargının görev alanına girer.(*)

DAVA:

Türk Standartları Enstitüsüne ödenmeyen aidat borcu ve gecikme zammına ilişkin alacağın tahsili talebiyle Ticaret Odasına karşı açılan davanın hallinin adli yargı yerlerine ait olduğu gerekçesiyle görevden reddeden İdare Mahkemesinin kararının temyizden incelenmesi ve bozulması istemiyle açılmıştır.

Taraflar arasındaki anlaşmazlık, 132 sayılı Kanun ile kurulan Türk Standartları Enstitüsü ile Ticaret Odası arasında ve anılan Kanunun 11. maddesinin uygulamasından doğmuştur.

Türk Standartları Enstitüsünün Kuruluş Kanununun 1. maddesinde, Enstitünün tüzel kişiliği olan ve hususi hukuk hükümlerine göre idare edilen bir kamu..." kurumu olduğu belirtilmiştir.

Davanın dayanağı olan 132 sayılı Kanunun 11. maddesinin A fıkrasında yer alan "Türkiye Ticaret Odaları Sanayi Odaları ve Ticaret Borsaları Birliği ile yıllık gelirleri (200.000) Liradan fazla olan Ticaret ve Sanayi Odaları, Ticaret Odaları, Sanayi Odaları ile Ticaret borsalarının bir evvelki yılda sağlanan fiili gelirlerinin %3'ü nisbetindeki aidatlar" hükmü ile Türk Standartları Enstitüsünün geliri olarak bazı kuruluşlara kanundan doğan bu yükümlülük getirilmiş bulunmaktadır.

Kurumun bir kamu hizmeti yaptığı ve kamu gücünü kullandığında kuşku bulunmamaktadır. Böyle bir kuruluşun işlemlerinde özel hukuk hükümlerine tabi tutulması, tüm hizmet ve faaliyetlerinin özel hukuk hükümlerine göre çözümleneceği anlamına gelmemektedir. Esasen Kurumu verilen kamu hizmetini yürütebilmesi için gerekli temel mali kaynaklara ilişkin uyumsuzlukları özel hukuk hükümlerine tabi tutmak, onun Kamu kuruluşu olma ve belli bir kamu hizmetini yürütme ve gerçekleştirme görevi ile bağdaştırılmaz.

Diğer taraftan borçlu Ticaret Odaları 5590 sayılı kanunla kurulmuş olup, ilgili Kanunun 1. maddesinde açıkça belirtildiği üzere bir kamu kurumudur. Aynı zamanda 132 sayılı Kanunun 11. maddesinin A fıkrasında sayılan kuruluşlardandır. Bu nedenle borcun kanun ile getirilmiş bir aidat borcuna ilişkin bulunmasından dolayı anlaşmazlığın idari yargı yerinde çözümlenmesi gerekmektedir.

Açıklanan nedenlerle ihtilafın, niteliğine göre idari yargı yerinde çözümlenmesi gerektiğinden, İdare Mahkemesi kararının bozulmasına karar verildi. 18.63.1984

(*) 557 sayılı KHK ile ilgili yasa hükmü yürürlükten kaldırıldığı için Odalar 1996'dan bu yana TSE'ye aidat ödememektedir.

Kayseri

Asliye 1. Hukuk Mahkemesi

Esas No: 1983/466

Karar No: 1987/59

ÖZÜ: Ticaret ve Sanayi Odasının bölünmesi halinde, odanın mal varlığı yeni kurulan odalar arasında paylaşılır.

KARAR

GEREKÇE VE KABUL

Davacı vekili, yukarıda ada, pafta ve parsel numaraları yazılı taşınmazların bidayette Kayseri Ticaret ve Sanayi Odasının iken, daha sonra bunların ayrılarak ayrı hükmi şahsiyet altında varlıklarını devam ettirmeleri karşısında, hisse oranlarının tapuda belirtilmemiş bulunması ve ayrılmaları sonucu ayrı hükmi şahsiyet kazanmaları ve varlıklarını devam ettirmeleri sebebiyle 5590 sayılı Kanun hükümleri göz önünde tutularak tapu kayıtlarının malik yönünden 1/2 şer olarak ve binalarının da bina olarak tashihine karar verilmesini talep etmiştir. Davalı ticaret odası vekilleri ise davanın reddini savunmuşlardır. Ayrıca tapu sicil muhafızlığının da hasım gösterilmesi sebebiyle oturumlara katılan hazine vekili de, Tapu Sicil Nizamnamesinin 107 nci maddesine göre davacının dava açmak hakkının bulunmadığını, tapu sicil muhafızlığı aleyhine dava açılmayacağını ve gayrimenkullerin değerinin de az gösterildiğini, noksan harcın ikmal gerekip, davanın açılmasında idarenin bir kusurunun bulunmadığını ileri sürmüştür.

Dava dilekçesinde sözü edilen taşınmazlarla ilgili tapu kayıtları celp edilmiş, yapılan tetkikinde Kayseri, Cumhuriyet Mahallesi, Cumhuriyet Çıkmaçı mevkiinde kain 254 ada, 17 paftada kayıtlı ve 14-15-36 ve 37 parsel numaralarını alan taşınmazların maliklerinin Kayseri Ticaret ve Sanayi Odası, 27 parsel numaralarını taşınmazın malikinin ise Ticaret Odası olarak yazıldığı görülmüştür. Tapu kayıtlarının dayanakları ise kadastro tutanaklarıdır. Müstenidatları ve iktisap sebepleri tutanaklarda ve içlerindeki akit tablolarında belirtilmiştir. Daha önce Kayseri Ticaret ve Sanayi Odası adı altında kurulmuş olan teşekkül, 29.6.1996 tarihinde Ticaret ve Sanayi Bakanlığının 4/12947 sayılı kararı ile Kayseri Ticaret Odası ayrı bir oda şeklinde teşekkül etmiş ve hükmi şahsiyet olarak Kayseri Ticaret ve Sanayi Odası mevcut bulunmaktadır. Bu durum karşısında 27 parsel numaralı taşınmazın tapu kaydında malik olarak yalnızca Ticaret Odasının yazılmış olması zuhule müstenit bulunmaktadır. Bu itibarla sözü edilen ve dava konusu olan 4 ayrı taşınmazın da tapu tesis tarihlerinde maliki Kayseri Ticaret ve Sanayi Odası olmaktadır. Biraz önce de değinildiği üzere Kayseri Sanayi Odası 29.6.1966 tarihinde ayrı bir teşekkül olarak kurulmuş ve hükmi şahsiyet kazanmıştır. Ticaret Odası yine hükmi olarak varlığını sürdürmüştür. Yani ortada iki ayrı hükmi şahsiyet durumu ortaya çıkmıştır.

Hal böyle olunca üzerinde durulacak husus, davacı Sanayi Odasının dava konusu taşınmazlardaki mülkiyet hakkının varlığının hukuki durumudur. 5590 sayılı Ticaret ve Sanayi

Odaları, Ticaret Odaları, Sanayi Odaları ve Ticaret Borsaları Birliği Kanununun 2.nci maddesinde daha önce ticaret ve sanayi odaları tek bir hükmi şahsiyet adı altında faaliyet gösteren teşekkülün Sanayi Odası ve Ticaret Odası olarak 2 odaya ayrıldığını, sanayi odalarının ayrı kurulduğu yerlerde, daha önce ticaret ve sanayi odası ünvanı altında faaliyet gösteren teşekkülün “Ticaret Odaları” adını alacağını hükme bağlamıştır. Olayımızda daha önce Kayseri Ticaret ve Sanayi Odası olarak faaliyet gösteren tekekkülden 29.6.1966 tarihinde ayrılmak suretiyle müstakil olarak sanayi odası kurulmuştur. Bu konuda taraflar arasında ihtilaf yoktur. Aynı Kanununun 31 nci maddesinin son fıkrasında ve 3/13070 numaralı tüzüğünde, 25. maddesinde ve son fıkrasında Ticaret ve Sanayi Odalarının lağvı neticesinde hasıl olan paralar o yerde ticaret odası ve sanayi odası ayrı ayrı kurulduğu takdirde yarı yarıya paylaşılacağını hükme bağlamış bulunmaktadır. Maddede açıkça teşekküle ait taşınmazlardan bahsedilmemekte ise de bu durum, madde kapsamına taşınmazların girmediğini göstermeye yeterli ve geçerli bir sebep değildir. Bu bakımdan madde kapsamına ister tapulu olsun, ister tapusuz olsun taşınmazların da girdiğini kabul etmek hukukun genel prensiplerine uygun düşecektir. Bu nedenle sanayi odasının dava konusu olan taşınmazların yarı hissesine malik olduğunu kabul etmek yasal bir zorunluluktur. Her ne kadar davalı Ticaret Odası vekilleri tarafından verilen layihalarda, hükmi şahsiyetlerin birbirlerinden ayrılırken diğerlerinden mal iktisapları mümkün görülmediğini ileri sürmüş iselerde bu şekildeki iddiaların geçerli ve yasal bir dayanağı bulunmamaktadır. Yine davalı Ticaret Odası vekilleri cevap layihalarında konuya benzer şekilde daha önce Ankara 1. Asliye Hukuk mahkemesince verilen karardan bahsetmişler ve ayrıca Yargıtay Hukuk Genel Kurulu kararının örneğini ibraz etmişlerse de, Yargıtay Hukuk Genel Kurulu Kararı ancak karar vermiş olduğu dosya yönünden ve mahkemesi yönünden bağlayıcı niteliktedir. Diğer davalarda ve mahkemeler nezdinde bağlayıcılık vasfı bulunmamaktadır.

Yukarıda arz ve izah olunan sebepler karşısında davacının, taşınmazların 1/2 hissesinin kayden tahsisi ile ilgili iddia ve istemleri yerinde bulunmakla beraber, cinslerinin bina olarak tahsisi yolundaki talepleri ise yerinde bir talep değildir. Zira tapudaki cins tashihleri tarafların ve ilgilinin müracaatı üzerine tapu nezdinde yapılacak idari nitelikteki işlemlerdir. Bu konuda adli yargıya müracaatın geçerli bir tarafı bulunmamaktadır. Gene davacı taraf dava dilekçesinde tapu sicil muhafızlığını da hasım olarak göstermiş ise de, ortada tapu sicili muhafızlığının hasım olarak gösterilmesini gerektirir bir neden de bulunmamaktadır. Çünkü talep ve iddia tapuya yöneliktir. Bu gibi iddialarda hasım tapu kaydının maliki olacaktır. Bu bakımdan hazine vekilinin tapu sicil muhafızına husumet yöneltilemeyeceği yolundaki iddiası yerinde bulunmaktadır.

Davalı Ticaret Odası vekili gerek cevap layihalarında ve gerekse yargılama sırasında beyannamedeki değer yarılarından davacının harç ikmalini gerektiğini ileri sürmesi gözönünde tutularak bu husus davacı tarafa hatırlatılmış ve davacı taraf da beyannamede gösterilen değer yarılarından harç ikmalini yapmıştır. Yine davacı vekili yargılama sırasında tanık listesi ibraz etmiş ve mahallen keşif yapılmasını da talep etmiş isede davanın ma-

hiyetine, davalı ticaret odası vekilinin vergi beyannamesindeki değer üzerinden harç ikmal edilmesi gerektiği yolundaki beyanı nazara alınarak ayrıca değer tesbiti zımında keşif yapılmasına ve şahit dinlenmesine de gerek görülmemiştir.

İşte yukarıda arz ve izah olunan sebepler karşısında, davacının Ticaret Odasına yönelik dava ve isteminin kabulüne, davacının cins tashihi talebinin idari nitelikte olması sebebiyle reddine, Tapu Sicil Muhafızlığı aleyhindeki davanın da husumet nedeniyle reddi gerektiği kanaat ve sonucuna varılmıştır.

HÜKÜM:

Yazılı nedenlerle;

1. Davacının davalı Ticaret Odası Başkanlığı aleyhine açtığı ve taşınmazların aynına yönelik iddia ve isteminin kabulü ile, tapunun Cumhuriyet Mah. Cumhuriyet çıkmazı mevkiinde kain 17 pafta, 254 ada ve 14-15-27-36 ve 37 parsel numaralı taşınmazların 1/2 şer hissesinin Kayseri Sanayi Odası, 1/2 şer hissesinin de Kayseri Ticaret Odası olarak kayden tashihi,

2. İstemin ve işin idari nitelikte olması sebebiyle, davacı vekilinin söz konusu taşınmazların cinsinin bina olarak tashihi yolundaki isteminin reddine,

3. Davacının, tapu sicil muhafızlığına yönelik davasının husumet nedeniyle reddine,

4. Her ne kadar dava dilekçesinde müddeabihin kıymeti 100.000 TL gösterilmişse de davalı Ticaret Odası vekillerinin bu değere itiraz edip..... yargı yolu açık olmak üzere karar verildi. Açıkça okunup tefhim kılındı. 16.2.1987*

*Yargıtay 1. Hukuk Dairesinin 1987/4874 E., 7034 sayılı, 8.7.1987 tarihli kararı ile onaylanarak kesinleşmiştir.

Danıştay

Birinci Daire

Esas No: 2001/74

Karar No: 2001/77

ÖZÜ: Kamulaştırma Kanununun 30. maddesi gereğince Maliye Bakanlığı'nın mükellefiyetindeki taşınmazın Ticaret Borsasına devri mümkün değildir.

Maliye Bakanlığı ile aralarında çıkan uyuşmazlığın 2942 sayılı Kamulaştırma Kanununun 30 uncu maddesi uyarınca çözümlenmesi istemine ilişkin Çorum Ticaret Borsasının tarih-siz yazısında aynen:

“1- Çorum Valiliği Çorum Defterdarlığı'na muhatap 09.0.2001 tarih 139 sayılı yazımız ile Çorum İli Çepni Mahallesi 28 pafta, 335 ada, 65 ve 67 parselde bulunan Hazineye ait 9.9 hektarlık arazinin “emlak beyan değeri üzerinden” Borsamıza 2942 sayılı Kamulaştırma Kanununun 30. maddesi uyarınca satılması talep edilmiştir.

2- Yukarıda belirtilen taşınmaz, Çorum Belediye Meclisinin 19.10.2000 tarih ve 10 sayılı kararı ile tevhit edilerek, imar planında Tahıl Pazarı ve Tahıl Borsası Yeri olarak ayrılmıştır.

4- Bu satış talebimiz, Çorum Valiliği Defterdarlık Milli Emlak Müdürlüğünce 12.01.2001 tarih ve B.04.4.DEF.19.06./41-4296/97 sayılı yazıları ile Maliye Bakanlığı Milli Emlak Genel Müdürlüğü'ne intikal ettirilmiştir.

5- Çorum Valiliği Defterdarlık Milli Emlak Müdürlüğü'nün 18 Nisan 2001 tarih ve B.07.4.DEF.19.06./41-4295, 4296/861 sayılı yazıları ile Maliye Bakanlığı Milli Emlak Genel Müdürlüğü'nden alınan 03.04.2001 tarih ve 12155 sayılı yazısına istinaden satış talebimiz reddedilmiştir.

Bu nedenle, geçerli hukuki gerekçelere dayanmayan iş bu red işleminin iptali için Kamulaştırma Kanununun 30. maddesi uyarınca iş bu davayı açma zorunluluğu doğmuştur.

Hukuki Dayanaklar: 1- Ticaret Borsaları, 5590 sayılı Kanunun 32. maddesi uyarınca, kamu tüzel kişiliğine haiz kamu kurumlarıdır.

2942 sayılı Kamulaştırma Kanununun 30. maddesi ile kamu tüzel kişileri ve kamu kurumlarına, ödeyeceği bedeli de belirtmek suretiyle mal sahibi idareye başvurma hakkı tanınmıştır.

Bu madde uyarınca yapılan başvurumuzun reddedilme gerekçesi ise ticaret borsalarının kamulaştırma yapmaya yetkilerinin olmadığı ve bu konuda yürürlükten kalkan İstimlak Kanununa göre alınan Danıştay 6. Dairesinin 13.4.1982 tarih, 1980/3168 E., 19892/1914 K. sayılı kararıdır.

Davalı idarenin dayanak yaptığı Danıştay kararı 1982 yılına ait olup, 2942 sayılı Kamulaştırma Kanununun 4.11.1983 tarihlidir. 2942 sayılı Kamulaştırma Kanununun genel gerekçe-

sinde, “Bilindiği gibi kamu kurumlarını üç grupta toplamak mümkündür.” denilmek suretiyle, II no.lu bentte “belirli mesleklerin korunması için kurulanlar (Barolar, Ticaret ve Sanayi Odaları, Menkul Kıymetler ve Kambiyo Borsası ve Türk Mühendis Mimar Odaları Birliği gibi)” şeklinde bir açıklama yapılmıştır.

Bu bentte sayılan Ticaret ve Sanayi Odaları da Ticaret Borsaları gibi 5590 sayılı Kanunla kurulu bulunan kamu niteliğinde meslek kuruluşudur ve gerekçede, meslek teşekkülü olarak adlandırılan bazı kuruluşlar sayıldıktan sonra “gibi” ifadesi ile diğer meslek teşekkülleri de kamu kuruluşu olarak adlandırılmışlardır.

Ticaret Borsaları, Anayasanın 135. maddesi uyarınca bir meslek teşekkülü olmakla birlikte, 5590 sayılı Kanunda kamu kurumu, niteliğinde meslek teşekkülünden daha güçlü bir ifade olan “Tüzel kişiliğe haiz kamu kurudur” şeklindeki bir ifade ile hukuki yapısı tamamlanmıştır.

Davalı idarenin red kararına dayanak teşkil ettirilen Danıştay kararı 2942 sayılı Kamulaştırma Kanununun yürürlüğe girdiği tarihten önce verilmiş bir karardır.

31 Ağustos 1956 tarih ve 6830 sayılı İstimlak Kanununun uygulanmasında hasıl olan duraksama ve tereddütler ve kamulaştırma konusunda belirlenen yeni ilkeler çerçevesinde anılan İstimlak Kanununun kaldırılarak yeniden yasal düzenleme yapma zorunluluğu karşısında Danışma Meclisince hazırlanarak TBMM onayından Kamulaştırma Kanununun Tasarısı Gerekçesiyle geçen “Kamulaştırma Kanununun” bu açık ifadesi karşısında Ticaret Borsalarının, diğer kamu kurumlarından olan taşınmaz mal devir taleplerinin karşılanması Karun gereğidir. Belirtildiği üzere Kamulaştırma Kanunu Tasarısı Gerekçesi'nin 2. maddesinin II. Alt bendi Ticaret Borsalarının bu haktan yararlanacağını açıkça ifade etmektedir.

2- Davalı idare Ticaret Borsaları arasında ayırım yapılmakta bazı Ticaret Borsaları Yasa kapsamında değerlendirilerek talepleri uygun bulunarak direk satışlar yapılmaktadır. Bu hususla alakalı olarak ekte sunulduğu üzere İstanbul Ticaret Borsası'na ve Elazığ Ticaret Borsası'na 2942 sayılı Kamulaştırma Kanununun 30. maddesi uyarınca satış işlemlerinin yapıldığı bilinmektedir.

Borsamızın spot borsacılık (salon satışı) faaliyeti ile kayıt dışı ekonomiyi kayıt içerisine alarak, serbest rekabet ortamında fiyatların oluşmasını sağlayarak tüccar, sanayici ve özellikle üreticiye karşı kamu hizmetini ifade etmekte ve Maliyeye vergi geliri sağlamaktadır. Ayrıca devletin yapmakla yükümlü olduğu görevi (Tahıl Pazarı yapmak üzere) Borsamız yüklenmektedir. Yine bu arazi üzerine modern bir tesis (laboratuvar, kantar, satış salonu, depolar vs.) yapmak suretiyle yapılan bu tesiste kamunun hizmetine sunulacaktır.

Bu nedenle, davalı idarenin talebimizi reddetmesindeki hukuki gerekçesi hukuka ve müstekar emsal uygulamalarına aykırı olduğundan iptalini ve dava konusu taşınmazın Borsamıza satılmasına karar verilmesini talep ediyoruz.

SONUÇ VE İSTEM: Yukarıda arz edilen nedenlerle, dava konusu işlemin iptaline ve

dava konusu taşınmazın Borsamıza satışına ve yargılama giderlerinin davalıya yükletilmesine karar verilmesini talep ederim.” denilmektedir.

GEREĞİ GÖRÜŞÜLÜP DÜŞÜNÜLDÜ: 2942 Sayılı Kamulaştırma Kanununun 30 uncu maddesinde, kamu tüzelkişilerinin ve kurumlarının sahip oldukları taşınmaz mal, kaynak ve ittifak haklarının diğer bir kamu tüzel kişisi ya da kurumunca kamulaştırılmayacağı, bunlara ihtiyacı olan idarenin 8 inci maddeye göre tespit edilen bedeli ödeyeceğini de belirterek mal sahibi idareye yazılı olarak başvuracağı, mal sahibi idare devire muvafakat etmez veya altmış gün içinde cevap vermez ise anlaşmazlığın alıcı idarenin başvurusu üzerine Danıştay ilgili idari dairesince incelenerek kesin karara bağlanacağı hükmü yer almıştır.

5590 sayılı Ticaret ve Sanayi Odaları, Ticaret Odaları, Sanayi Odaları, Deniz Ticaret Odaları, Ticaret Borsaları, Türkiye Ticaret, Sanayi, Deniz Ticaret Odaları ve Ticaret Borsaları Birliği Kanununa göre kurulmuş kamu kurumu niteliğinde, tüzel kişiliğe sahip bir meslek kuruluşu olan Çorum Ticaret Borsasının 2942 sayılı Yasanın 30 uncu maddesi kapsamında bir kamu tüzel kişisi veya kurumu olmadığından, Maliye Bakanlığının mülkiyetindeki taşınmazın sözü edilen maddeye dayanılarak Çorum Ticaret Borsasına devrine olanak bulunmamaktadır.

Bu nedenle mülkiyeti Maliye Bakanlığına ait taşınmazın, 2942 sayılı Yasanın 30. maddesine göre Çorum Ticaret Borsasına devrine ilişkin istemin incelenmeksizin reddine ve dosyanın Danıştay Başkanlığına sunulmasına 26.6.2001 tarihinde oybirliği ile karar verildi.

Danıştay**Dava Daireleri Kurulu****Esas No:** 1972/337**Karar No:** 1972/1091**ÖZÜ:** Hayvan Park ve Pazar Kurumları İdare Yönetmeliğinin 1,2,3,4,5,6,13/b, 14,25,32,35,47 ve 56. maddeleri Anayasa'ya, kanunlara ve hukuk ilkelerine aykırı hükümler taşımamaktadır.**İLGİLİ MEVZUAT:** 3203, 1234, 3614, 5590 s K.**DAVA:** 1 Temmuz 1969 günlü Resmi Gazete'de yayınlanan (Hayvan Park ve Pazar Kurumları İdare Yönetmeliği)nin:

Genel olarak 1580 sayılı Kanunla İşçileri ve 5590 sayılı Kanunla Ticaret Bakanlığına verilmiş bulunan görevlerin Tarım Bakanlığına devrini öngördüğü,

Maddeler halinde ise;

Pazar yerleri tesisini öngören 1.nci maddenin,

Hayvan park ve Pazar yerleri tesis yetkisini Tarım Bakanlığının tekeline veren 2 nci maddenin,

Borsaları Tarım Bakanlığı emrine veren 4 üncü maddenin,

Pazar yerlerinin müdür ve personelinin atanması yetkisini Tarım Bakanlığına veren ve Borsalara ait olması gereken tesislerin Tarım Bakanlığınca Borsalara kiralanmasını öngören 5 nci maddenin,

1234 sayılı kanuna göre yapılagelmekte olan sağlık kontrollerini ve diğer bazı yetkileri kanunla belirten mercilerden alarak Tarım Bakanlığına veren 6 ncı maddenin,

Park ve Pazar yerlerinin temizliği gibi bazı hizmetlerin kurum, borsa ve belediyeler arasında yapılacak anlaşmayla düzenlenmesini öngören 13/b maddesinin,

Kiraya verilecek tesislerin kira bedellerinin tek tarafı olarak Tarım ve Ticaret Bakanlıklarınca tesbitini öngören 14 ncü maddenin,

Kanunla komisyoncu, simsar ve ajan olarak tanımları yapılan ve sayılan aracılardan yeni bir tasnifini yapan ve üreticiye de satış hakkı tanıyan 5 nci maddenin,

Borsaların ve Ticaret Bakanlığının görevlerine müdahale niteliğini taşıyan 32.nci maddenin,

Alıcılar arasında ilgili yerlerden belge alma bakımından Et ve Balık Kurumuna ayrıcalık tanıyan 35.nci maddenin,

5590 sayılı Kanunun 53.ncü maddesinde, sayılan kimseleri tekrarlayan 36 ncı maddenin,

5590 sayılı Kanunun 54.ncü maddesine göre özel yönetmelik hazırlanması ve özel yönetmelikte bu yönetmeliğin 25. ve 46. maddelerindeki hususların yer almasını öngören 47 nci maddenin,

Park yeri ücreti alınmasını öngören 51. nci maddenin

İçişleri, Ticaret ve Tarım Bakanlıklarına Yönetmeliği yürütme görevi veren 56 ncı maddenin, 1234, 1580, 3614, 5237, 5590 sayılı kanunlara, hukuk ilkelerine, Anayasa'nın yönetmeliklere ilişkin hükmüne aykırı olduğu ileri sürülerek iptali istenmiştir.

KARAR:

1234 sayılı Kanun Tarım Bakanlığınca bulaşıcı ve salgın hayvan hastalıklarıyla mücadele bakımından hayvan park ve pazarlarını kontrol yetkisini vermiştir. 1580 sayılı Kanunun 15 nci maddesiyle Belediyelere pazar yerleri yapmak ve bunların bakım ve temizliğini sağlamak hususu mecburi görev olarak verilmiştir.

3203 sayılı Kanunun 9.ncü maddesi Tarım Bakanlığını hayvan park ve pazar pansiyonları tesis ve işletmekle görevli kılmıştır.

3614 sayılı Kanun İç Ticaret tanzim ve geliştirme görevini Ticaret Bakanlığı'na vermiştir.

5590 sayılı Kanunun 32.nci maddesi borsaya dahil maddelerin alım ve satımını yapma yetkisini tanımıştır.

Bu hükümlerden anlaşılacağı üzere hayvan park ve pazar yerlerini kurmak, işletmek ve denetlemek görevi çeşitli bakanlıklara ve mahalli idarelere verilmiş bulunmaktadır. Bu çeşitli kuruluşların faaliyetleri arasında bir koordinasyon sağlanmasının zorunluluğu açıktır. Bu amaçla İçişleri ve Ticaret Bakanlıklarının da görüş ve muvafakatları alınarak ve Odalar Birliğinin görüşüne başvurularak bir Yönetmelik çıkarılmasında Anayasa'nın 113.ncü maddesine aykırılık yoktur.

Bu yönetmeliğin yürütülmesi görevinin Tarım Bakanlığı ile birlikte İçişleri ve Ticaret Bakanlıklarına da verilmesi Tarım Bakanlığının bu bakanlıklara emir ve talimat vermesi değil, birlikte hazırladıkları yönetmelikte yer alan yetkilerin kanunlara uygun olarak kullanılmasını sağlamak anlamına gelmektedir.

5590 sayılı Kanunun 32 nci maddesiyle borsaya dahil maddelerin alım ve satımına yetkili kılınan borsalara bu konuda bir tekel tanınmış değildir.

Bu nedenlerle yönetmeliğin iptali için genel iptal sebebi olarak öne sürülen iddialar yerinde değildir.

3203 sayılı Kanunun 9. maddesi Park ve Pazar yeri tesisi Tarım Bakanlığına tanındığına göre Yönetmeliğin 1 nci maddesinde kanuna aykırılık yoktur.

Yönetmeliğin 5. nci maddesi pazar yeri kurma yetkisini münhasıran Tarım Bakanlığına vermemiş, pazar yeri kurulmasını bu Bakanlığın müsaadesine tabi kılmıştır. Bu hususda kanunlarla Tarım Bakanlığına verilen görevlerin gereği gibi yerine getirilmesi amacını gütmekte bulunduğundan bu maddeye ilişkin iddia yerinde değildir. Yönetmeliğin 4. ncü maddesi borsaların faaliyetlerini park ve pazar yerlerinde yürütmelerini öngörmektedir. Bu hükümle borsalar Tarım Bakanlığının emrine verilmiş sayılmaz. Tarım Bakanlığınca yaptırılan park ve pazar kurumlarını bu bakanlıkça atanacak bir müdür ve personelle yönetilmesi gayet ta-

bii bulunduğuna göre Yönetmeliğin 5. nci maddesinde de kanuna aykırılık yoktur. Yukarıda da açıklandığı gibi 5590 sayılı kanunla borsalara verilen yetkiler tekel ya da imtiyazı taammun etmemektedir. Bu nedenle hayvan park ve pazarlarının kurulması, işletilmesi ve kontrolüyle görevli bulunan Tarım Bakanlığının Yönetmeliğin 5 nci maddesinde yazılı görevleri yerine getirmesinde kanuna aykırılık yoktur. Kaldığı bu görevler borsaların görevleri ile tam bir ayniyet göstermemekte ve borsa bulunan yerlerde bazı hizmetlerin borsalarla işbirliği halinde yürütüleceği de hükme bağlanmış bulunmaktadır. Park ve Pazar yerlerinin temizlenmesi su ve elektrik sağlanması hususlarının buralarda faaliyet gösteren kurum borsa ve belediye arasında varılacak bir anlaşmayla düzenlenmesini öngören 13/b maddesinde hukuka aykırılık söz konusu değildir.

Tarım Bakanlığınca yaptırılan tesislerden istifade eden borsaların işgal ettikleri yerler için bir kira ödenmesi normal ve tabii olduğundan yönetmeliğin 14 ncü maddesine yönelen iddia da geçerli değildir.

5590 sayılı Kanunda ve bu kanuna dayalı tüzükte sayılan hayvan satışlarını yapacak kişilerin yönetmelikte yeniden sayılması kanuna aykırı olmadığı gibi üreticinin malını pazarda bizzat satmasına kanuni bir engel de bulunmadığına göre 25 nci maddede üreticilere de yer verilmiş olması kanuna aykırılık teşkil etmez.

Park ve Pazar bulunan yerlerde hayvan satışlarının bu tesislerde yapılması özellikle sağlık kontrolleri bakımından zorunludur. Borsaların bu tesislerde faaliyet göstermeleri yönetmelikte öngörüldüğüne göre bu husus borsa yetkilerine tecavüz sayılmayacağından 32 nci madde hükmünde de kanuna aykırılık yoktur.

Et ve Balık Kurumunun hayvan alıcısı olduğu kanunla bilinen bir husustur. Bunun ayrıca bir belgeyle ispatı gereksiz olduğundan Yönetmeliğin 35 nci maddesi için ileri sürülen iddianın da hukuki dayanağı yoktur.

Yönetmeliğin 47 nci maddesi; 5590 sayılı Kanununun 54 ncü maddesine göre bir yönetmelik çıkarılmasını ve bu yönetmelikte yukarıda kanuna aykırı olmadığı açıklanan 25 nci madde ile tartı pusulalarında silinti ve kazıntı olmasına ilişkin 46 ncı maddenin gözönünde tutulmasını öngörmektedir. Hazırlanmasına ve yürütülmesine Ticaret Bakanlığının da ortak olduğu bir yönetmelikte bu hususun yer almasında mevzuata aykırılık yoktur.

Park yerinde kalan hayvanlardan ikinci günden itibaren bir ücret alınmasını öngören 51 nci madde de kanuna aykırı görülmemiştir.

İlgili Bakanlıkların işbirliğiyle yönetmelik hazırlanmasına ve bu yönetmeliğin yürütülmesi sorumluluğuna bakanlıkların birlikte katılmasına yasal bir engel bulunmadığından Yönetmeliğin 56 ncı maddesine yönelen iddialar da yerinde değildir.

Açıklanan bu nedenlerle hukuki dayanağı bulunmayan davanın reddine 22.12.1972 tarihinde oybirliğiyle karar verildi.

Edirne

İdare Mahkemesi

Esas No: 1998/563

Karar No: 1999/141

ÖZÜ: 6 ay içinde yapılan meclis toplantılarının yarısından fazlasına katılmaması halinde meclis üyeliğinden düşürülür.

KARAR

TÜRK MİLLETİ ADINA

Karar veren Edirne İdare Mahkemesince işin gereği görüşüldü:

Dava; davacının, Edirne Ticaret ve Sanayi Odası meclis üyeliğinden düşürülmesine ilişkin 15.7.1998 gün ve 1750 sayılı işlemin iptali istemiyle açılmıştır.

5590 sayılı Kanunun uygulanmasına dair 8.1.1998 tarihli ve 88/12497 sayılı Tüzüğün 36. maddesinde, “Oda, borsa ve Birlik organlarından görevli üyeler organlarca geçerli sayılan bir özrü olmaksızın üst üste yapılan üç toplantıya veya özürü olsun olmasın altı ay içinde yapılan toplantıların yarısından fazlasına katılmaları halinde üyelikten çekilmiş sayılırlar.” kuralına yer verilmiştir.

Dava dosyasının incelenmesinden, Edirne Ticaret ve Sanayi Odası meclis üyesi olan davacının, meclis toplantılarına yeteri kadar katılmadığının tespiti üzerine dava konusu işlem ile meclis üyeliğinden düşürüldüğü anlaşılmaktadır.

24.9.1998 günlü ara kararımıza istinaden gönderilen belgelerin tetkikinden anlaşıldığı üzere; 1998 yılı içinde ayda bir kez meclis toplantısının yapıldığı ve meclis üyesi olan davacının Ocak, Nisan, Haziran ve Temmuz aylarında yapılan meclis toplantılarına iştirak etmediği açıktır.

Bu itibarla, yukarıda belirtilen Tüzük hükmü gereği, Şubat ayı itibariyle Temmuz ayına kadar altı kez yapılan meclis toplantılarının dördüne katılmayan davacının, meclis üyeliğinden düşürülmesine ilişkin dava konusu işlemde hukuka aykırılık bulunmamaktadır.

Açıklanan nedenlerle davanın reddine, peşin yatırılan yargılama giderlerinin davacı üzerinde bırakılmasına, posta avansından artan kısmın istemi halinde davacıya iadesine, 25.2.1999 gününde oybirliği ile karar verildi.

NOT: Karar Danıştay 8. Dairesinin 1999/2399 E. 2001/86 K. sayılı 16.1.2001 tarihli kararıyla onaylanmıştır.

Danıştay

Sekizinci Daire

Esas No: 1967/3624

Karar No: 1968/3281

ÖZÜ: Tebliğ edilmeyen ve tarihi önceden tespit edilmeyen toplantılara katılmayan Meclis Üyesi müstafi sayılamaz.

KARAR

Tebliğ edilmediği ve tarihi evvelden tesbit olunmadığı anlaşılan toplantılara katılmadığı gerekçesiyle ticaret ve sanayi odası meclis üyesi olan davacının müstafi sayılmasında isabet yoktur.

5590 sayılı kanuna ait tüzüğün 16. ncı maddesi*, altı ay içinde yapılan toplantıların yarısından bir fazlasına iştirak etmeyen meclis üyelerinin istifa etmiş sayılacağını hükme bağlamıştır. Dava dosyasındaki belgelerin incelenmesinden meclis üyesi olan davacının altı ay içinde yapılan altı toplantıdan dört tanesine katılmadığı anlaşılmakta ise de, söz konusu dört toplantının yapılacağı tarihin, meclisin diğer toplantılarında uygulanan usulün aksine olarak davacıya tebliğ edilmediği ve toplantı tarihinin evvelden de tesbit edilmemiş olduğu anlaşıldığından, bu toplantılara iştirak etmediği gerekçesiyle müstafi sayılmasında sözü edilen maddeye uyarlık bulunmamaktadır.

Açıklanan sebeplerle dava konusu kararın iptaline oybirliğiyle karar verildi. 10.10.1968

* Şu anda yürürlükte olan tüzüğün 36. maddesine tekabül etmektedir.

Antalya

Asliye Ticaret Mahkemesi

Esas No: 2001/3552

Karar No: 2001/3552

ÖZÜ: Tüzüğün 36. maddesi uygulamaları Ticaret Mahkemesi nezdinde itiraz konusu edilemez.

GEREĞİ DÜŞÜNÜLDÜ: Davacı Antalya Ticaret ve Sanayi Odası, 5590 sayılı Kanuna göre çıkarılan Tüzüğün 36. maddesine göre son 6 ay içerisinde belli sayıda toplantılara katılmadığı gerekçesi ile meslek komitesi üyeliğinden çekilmiş sayılmasına karar verildiği ifade etmiş olmakla, talepçi 5590 sayılı Kanununun 74. maddesine dayalı olarak Asliye Ticaret Mahkemesi nezdinde itiraz hakkını kullandığını belirtmiş ise de 74. madde disiplin cezaları ile ilgili başvuru hakkını düzenlemiş bulunduğundan 36. madde kapsamında alınan kararlar ile ilgili olarak Asliye Ticaret Mahkemesine itiraz hakkı tanınmadığından mahkememizin talep konusunda karar vermede görevsizliğine, talebin bu nedenle REDDİNE,

Dair taraf vekillerinin yüzüne karşı oy birliği ile verilen karar açıkça okundu, anlatıldı.
07.09.2001